

Η

ΑΡΧΗ ΕΞΕΤΑΣΗΣ ΠΡΟΔΙΚΑΣΤΙΚΩΝ ΠΡΟΣΦΥΓΩΝ

2^ο ΚΛΙΜΑΚΙΟ

Συνήλθε στην έδρα της, στις 23 Σεπτεμβρίου 2020, με την εξής σύνθεση: Μαρία Μανδράκη, Πρόεδρος, Ελισάβετ Αλαγιαλόγλου και Νικόλαος Σαββίδης, Μέλη, δυνάμει της με αριθμό 1525/2020 Πράξης της Προέδρου του Κλιμακίου

Για να εξετάσει εκ νέου την Προδικαστική Προσφυγή του άρθρου 360 του ν. 4412/2016, με Γενικό Αριθμό Κατάθεσης (ΓΑΚ) - Αρχής Εξέτασης Προδικαστικών Προσφυγών (ΑΕΠΠ) 1167/07-11-2018 της ανώνυμης εταιρείας με την επωνυμία «.....» και τον διακριτικό τίτλο «.....», που εδρεύει στην ....., επί της οδού ....., αρ. ..., νόμιμα εκπροσωπούμενης

Κατά του νομικού προσώπου δημοσίου δικαίου με την επωνυμία «Γενικό Νοσοκομείο .....,» που εδρεύει στην ....., επί της οδού ....., αρ. ..., όπως νόμιμα εκπροσωπείται.

Με την κρινόμενη προσφυγή ζητείται να ακυρωθεί η με αρ. .... διακήρυξη διαγωνισμού του καθ' ου νοσοκομείου, για την ανάδειξη αναδόχου, με κριτήριο κατακύρωσης την πλέον συμφέρουσα από οικονομική άποψη προσφορά βάσει βέλτιστης σχέσης ποιότητας – τιμής, της σύμβασης με τίτλο «Παροχή Υπηρεσιών Καθαρισμού Κτιρίων» για τις ανάγκες του νοσοκομείου για ένα (1) έτος, με δικαίωμα παράτασης, προϋπολογισμού, χωρίς ΦΠΑ και δικαίωμα παράτασης, 957.258,07€.

Η συζήτηση άρχισε αφού άκουσε τον Εισηγητή, Νικόλαο Σαββίδα

Αφού μελέτησε τα σχετικά έγγραφα

Σκέφτηκε κατά τον Νόμο

1. Επειδή, για την άσκηση της προσφυγής καταβλήθηκε και δεσμεύτηκε το νόμιμο παράβολο, σύμφωνα με τις διατάξεις των άρθρων 363 παρ. 1 του ν. 4412/2016 και 5 παρ. 1 του π.δ. 39/2017 (ηλεκτρονικό παράβολο αυτόματης δέσμευσης με κωδικό ..... με την ένδειξη «δεσμευμένο»), ποσού 4.786,29€, το οποίο αναλογεί στο προβλεπόμενο ποσοστό 0,5% επί της, χωρίς

Αριθμός απόφασης: Σ 1285 / 2020

ΦΠΑ και δικαιώματος προαίρεσης, προϋπολογισθείσας αξίας της σύμβασης (957.258,07€).

2. Επειδή, η εκ νέου εξέταση της με ΓΑΚ ΑΕΠΠ 1167/2018 προσφυγής ανατέθηκε στο 2^ο Κλιμάκιο της ΑΕΠΠ με το με αρ. πρωτ. 09-09-2020 έγγραφο της Αναπληρώτριας Προέδρου της ΑΕΠΠ, με το οποίο διαβιβάστηκε προς συμμόρφωση η με αριθμό Α24/2020 Απόφαση του Διοικητικού Εφετείου Πειραιώς, με την οποία ακυρώθηκε η με αριθμό 1129/2018 Απόφαση του 2^{ου} Κλιμακίου της ΑΕΠΠ επί της κρινόμενης προσφυγής και η υπόθεση αναπέμπεται στην ΑΕΠΠ για νέα κρίση.

3. Επειδή, το Γενικό Νοσοκομείο ..... (στο εξής καλούμενο στην παρούσα «νοσοκομείο» ή «αναθέτουσα αρχή»), με τη με αριθμό ..... διακήρυξή του κίνησε δημόσιο, διεθνή, ανοιχτό, ηλεκτρονικό διαγωνισμό για την ανάδειξη αναδόχου, με κριτήριο κατακύρωσης την πλέον συμφέρουσα από οικονομική άποψη προσφορά βάσει βέλτιστης σχέσης ποιότητας – τιμής, της σύμβασης με τίτλο «Παροχή Υπηρεσιών Καθαρισμού Κτιρίων» για τις ανάγκες του νοσοκομείου για ένα (1) έτος, με δικαίωμα παράτασης, για διάστημα δύο (2) μηνών μονομερώς (με απόφαση του) και μέχρι δώδεκα (12) μήνες (με συμφωνία και των δύο μερών), προϋπολογισμού, χωρίς ΦΠΑ και δικαίωμα παράτασης, 957.258,07€ (εφεξής «διαγωνισμός»). Οι παρεχόμενες με τη σύμβαση υπηρεσίες κατατάσσονται στους ακόλουθους κωδικούς του Κοινού Λεξιλογίου δημοσίων συμβάσεων (CPV .....). Αναλυτική περιγραφή του φυσικού και οικονομικού αντικείμενου της σύμβασης δίδεται στο ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Ι της διακήρυξης. Η διακήρυξη του διαγωνισμού αναρτήθηκε στο Κεντρικό Ηλεκτρονικό Μητρώο Δημοσίων Συμβάσεων (ΚΗΜΔΗΣ) στις 24-10-2018 με Αριθμό Διαδικτυακής Ανάρτησης Μητρώου (ΑΔΑΜ) ..... Ο διαγωνισμός διεξάγεται μέσω της διαδικτυακής πύλης του ΕΣΗΔΗΣ, υπό το συστημικό αριθμό ..... Στη διακήρυξη, ορίστηκε ότι η καταληκτική ημερομηνία υποβολής προσφορών θα είναι η 30^η Δεκεμβρίου 2018 και ώρα η 10:00, η οποία με αλληπάλληλες αποφάσεις Διοικητού – Προέδρου του Διοικητικού Συμβουλίου του νοσοκομείου παρατάθηκε, τελικώς δε με τη με αριθμό 1266/02-09-2020 απόφαση του Διοικητού – προέδρου του Διοικητικού Συμβουλίου του νοσοκομείου, η καταληκτική ημερομηνία υποβολής προσφορών στον επίμαχο

Αριθμός απόφασης: Σ 1285 / 2020

διαγωνισμό μετατέθηκε για την 11^η Ιανουαρίου 2021. Με τη με ΓΑΚ ΑΕΠΠ 1167/2018 προσφυγή της, η προσφεύγουσα στράφηκε κατά της με αριθμό ..... διακήρυξης του καθ' ου νοσοκομείου (στο εξής καλούμενη προσβαλλόμενη «διακήρυξη»), και συγκεκριμένα κατά όρων της που κατά την προσφεύγουσα λόγω των πλημμελειών που εμφανίζουν καθιστούν ουσιωδώς δυσχερή τη συμμετοχή της στον διαγωνισμό, τη διαδικασία επιλογής του αναδόχου και τα εφαρμοστέα για την ανάδειξη του κριτήρια, σε σημείο που να αποκλείουν ή να καθιστούν ουσιωδώς δυσχερή τη συμμετοχή της στον διαγωνισμό.

4. Επειδή, συγκεκριμένα, με τη με ΓΑΚ ΑΕΠΠ 1167/2018 προσφυγή της, η προσφεύγουσα, προέβαλε ότι η προσβαλλόμενη διακήρυξη πρέπει να ακυρωθεί, άλλως οίκοθεν ανακληθεί ή τροποποιηθεί, α) κατά το σκέλος των κριτηρίων επιλογής και επί σκοπώ συμφωνίας τους με το αρ. 75 του Ν. 4412/2016, β) κατά το σκέλος των όρων Α1, Α2, Β1 και Β2 του «Πίνακα κριτηρίων αξιολόγησης προσφορών» και επί σκοπώ συμφωνίας τους με το αρ. 86 Ν. 4412/2016, γ) επικουρικά δε ότι πρέπει να ακυρωθεί το ίδιο το κριτήριο ανάθεσης με βάση της συμφερότερη προσφορά, βάσει σχέσης ποιότητας/τιμής και να αντικατασταθεί από αυτό της συμφερότερης προσφοράς βάσει αποκλειστικά της τιμής, δ) κατά το σκέλος των Τεχνικών Προδιαγραφών της διακήρυξης και επί σκοπώ συμφωνίας τους με το αρ. 54 Ν. 4412/2016, και ε) κατά το σκέλος του προϋπολογισμού και επί σκοπώ συμφωνίας του με το αρ. 49 Ν. 4412/2016, περαιτέρω η προσφεύγουσα ζήτησε και όπως ακυρωθεί και κάθε άλλη συναφής προγενέστερη ή μεταγενέστερη πράξη ή παράλειψη.

5. Επειδή, εξάλλου, στις απόψεις του νοσοκομείου, ως περιέχονταν α) στο με αρ. πρωτ. 15768/16-11-2018 έγγραφο της Επιτροπής Τεχνικών Προδιαγραφών του νοσοκομείου και β) στο με αρ. 15775/16-11-2018 του Διοικητή – Προέδρου του Διοικητικού Συμβουλίου αυτού, προβάλλονται αναλυτικοί ισχυρισμοί προς αντίκρουση των λόγων της προσφυγής, περαιτέρω δε ζητείται η απόρριψή της.

6. Επειδή, η προσφυγή εξετάστηκε από την ΑΕΠΠ στις 04-12-2018 και με τη με αριθμό 1129/2018 απόφασή της απορρίφθηκε ως εκπροθέσμως ασκηθείσα, με το εξής σκεπτικό: «... στις διατάξεις της παρ. 1 περ. (γ) εδάφ. β΄

Αριθμός απόφασης: Σ 1285 / 2020

του άρθρου 361 του Ν. 4412/2016, προβλέπεται ότι «1. σε περίπτωση προσφυγής κατά πράξης της αναθέτουσας αρχής, η προθεσμία για την άσκηση της προδικαστικής προσφυγής είναι: (α) ... (β) ... (γ) δέκα (10) ημέρες από την πλήρη, πραγματική ή τεκμαιρόμενη, γνώση της πράξης που βλάπτει τα συμφέροντα του ενδιαφερόμενου οικονομικού φορέα. Ειδικά για την άσκηση προσφυγής κατά προκήρυξης, η πλήρης γνώση αυτής τεκμαίρεται μετά την πάροδο δεκαπέντε (15) ημερών από τη δημοσίευση στο ΚΗΜΔΗΣ ... κατά την έννοια των ανωτέρω διατάξεων, η προθεσμία για την άσκηση της προσφυγής τρέχει από την επόμενη μέρα της κοινοποίησης της προσβαλλόμενης πράξης, άλλως από της πλήρους γνώσης αυτής. Ειδικώς για την πλήρη γνώση από την οποία τρέχει η προθεσμία για την άσκηση προσφυγής, αυτή διακρίνεται σε δύο τυπικές μορφές, την πραγματική και την τεκμαιρόμενη γνώση. Ειδικότερα, δε, επί προσφυγής κατά προκήρυξης, η οποία δεν κοινοποιείται, πλην ειδικών περιπτώσεων (π.χ. αρ. 32 του Ν. 4412/2016) ... λαμβανομένων υπόψη, αφενός ότι μπορεί να μην είναι σαφές πότε έλαβε χώρα η πραγματική γνώση αυτής, αφετέρου ότι επιβάλλεται η επίκαιρη και ταχεία επίλυση των διαφορών, στα πλαίσια της δικονομικής οδηγίας (Οδηγία 89/665/ΕΟΚ και 2007/66/ΕΚ), ορίζεται ότι η πλήρης γνώση τεκμαίρεται ότι επέρχεται την δέκατη πέμπτη (15) ημέρα από την δημοσίευση της προκήρυξης στο Κεντρικό Ηλεκτρονικό Μητρώο Δημοσίων Συμβάσεων (ΚΗΜΔΗΣ), στο οποίο υποχρεωτικά αναρτώνται οι πάσης φύσεως προκηρύξεις συμβάσεων που εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής των διατάξεων του Ν. 4412/2016. ... όμως, προϋπόθεση προσφυγής στο ανωτέρω τεκμήριο αποτελεί η έλλειψη πλήρους γνώσης της διακήρυξης από τον εκάστοτε προσφεύγοντα (πρβλ. Ε.Α. Σ.Τ.Ε. 69, 262/2009, Δ/κοΕφΑθ 1687, 1537/2014), εφόσον δεν προκύπτει, δηλαδή, το χρονικό σημείο, κατά το οποίο η διακήρυξη περιήλθε πραγματικά σε γνώση του προσφεύγοντος, οπότε θα εστοιχειοθετείτο σχετική πλήρης γνώση αυτής κατά τον χρόνο αυτό και όχι αυτόν του τεκμηρίου. Τέτοια περίπτωση συνιστά και η υπό του προσφεύγοντος συνομολόγηση λήψεως πλήρους γνώσης της διακήρυξης σε συγκεκριμένη ημερομηνία (πρβλ. ΕΑ ΣΤΕ 69/2009), από την επομένη της οποίας, σύμφωνα με όσα γίνονται δεκτά στην προηγούμενη σκέψη της παρούσας, τρέχει η προθεσμία για την άσκηση της προσφυγής σε βάρος της. ... εν προκειμένω, όπως προκύπτει από την Προσφυγή του, στις σελίδες 3 και 4 αυτής, α) υπό το στοιχείο Δ' με τίτλο «Ημερομηνία κατά την οποία η προσφεύγουσα έλαβε γνώση της

Αριθμός απόφασης: Σ 1285 / 2020

προσβαλλόμενης πράξης ή απόφασης», β) στο Κεφάλαιο των Λόγων της Προσφυγής του, στην παρ. Α.2 και γ) στο ίδιο Κεφάλαιο, στην παρ. Α.3, ο ίδιος ο προσφεύγων συνομολογεί ρητά και χωρίς ασάφεια ή αμφισημία ότι «... έλαβε γνώση της ... προσβαλλόμενης Διακήρυξης την 24/10/2018, ημερομηνία κατά την οποία δημοσιεύτηκε στον ιστότοπο ΔΙΑΥΓΕΙΑ και καταχωρήθηκε στο Κεντρικό Ηλεκτρονικό Μητρώο Δημοσίων Συμβάσεων (ΚΗΜΔΗΣ) με μοναδικό αριθμό ΑΔΑΜ ..... », συνακόλουθα η κατά τα ανωτέρω δεκαήμερη προθεσμία για την άσκηση της υπό εξέταση προσφυγής άρχισε να τρέχει την 25-10-2018 και έληγε την 03-11-2018. ... όπως προκύπτει από τα μηνύματα που έχουν αναρτηθεί μέσω της λειτουργικότητας της επικοινωνίας στον ηλεκτρονικό τόπο του διαγωνισμού στο Ε.Σ.Η.ΔΗ.Σ. (α/α. Συστήματος .....), η προσφυγή κατατέθηκε την 07-11-2018. Συνακόλουθα, η υπό εξέταση προσφυγή είναι εκπρόθεσμη».

7. Με τη με αριθμό Α24/2020 Απόφασή του, όμως, το Διοικητικό Εφετείο Πειραιώς ακύρωσε την πιο πάνω με αριθμό 1167/2018 απόφαση της ΑΕΠΠ ως μη νόμιμη, με το εξής σκεπτικό: «...από μόνη την ανωτέρω αναφορά της απούσας [ήδη προσφεύγουσας] στην προδικαστική προσφυγή της, ότι έλαβε γνώση της προσβαλλόμενης διακήρυξης της 24/10/2018, ημερομηνία δημοσίευσης στη ΔΙΑΥΓΕΙΑ και καταχώρησης στο ΚΗΜΔΗΣ, δεν προκύπτει πλήρης γνώση του περιεχομένου της διακήρυξης αυτής, δεδομένου ότι η ίδια αναφέρει στην προδικαστική προσφυγή της (ΛΟΓΟΙ ΠΡΟΣΦΥΓΗΣ. Α 3, σέλ. 5) ότι η προσφυγή της ασκείται «μέσα σε προθεσμία δεκαπέντε (15) ημερών από τη δημοσίευση της Διακήρυξης του διαγωνισμού στο Ηλεκτρονικό Μητρώο Δημοσίων Συμβάσεων (ΚΗΜΔΗΣ), οπότε η εταιρεία έλαβε πλήρη, πραγματική γνώση των όρων αυτής. Εφόσον η προσβαλλόμενη Διακήρυξη καταχωρήθηκε στο ΚΗΜΔΗΣ την 24/10/2018, η παρούσα προσφυγή ασκείται νόμιμα και εμπρόθεσμα την 7/11/2018, εντός της ανωτέρω προθεσμίας των δεκαπέντε (15) ημερών ». Επομένως, μη προκύπτουσας κατ' ασφαλή τρόπο πραγματικής πλήρους γνώσεως του περιεχομένου της προσβαλλόμενης διακήρυξης από την αιτούσα, η γνώση αυτή τεκμαίρεται μετά την πάροδο δεκαπέντε ημερών από τη δημοσίευση της διακήρυξης στο ΚΗΜΔΗΣ, οπότε η προδικαστική προσφυγή της απούσας εμπροθέσμως ασκήθηκε την 7.11.2018. Συνεπώς, η απόρριψη της προδικαστικής προσφυγής της απούσας ως εκπροθέσμως ασκηθείσας δεν ήταν

Αριθμός απόφασης: Σ 1285 / 2020

νόμιμη.». Περαιτέρω, το Δικαστήριο ανέπεμψε την υπόθεση στην ΑΕΠΠ για νέα νόμιμη κρίση επί της προδικαστικής προσφυγής, η οποία σύμφωνα με το σκεπτικό της με αριθμό Α24/2020 Απόφασής του καθίσταται εκ νέου εκκρεμής.

8. Επειδή, όπως αναφέρεται στην 3^η σκέψη της παρούσας, με τη με αριθμό 1266/02-09-2020 απόφαση του Διοικητού – Προέδρου του Διοικητικού Συμβουλίου του νοσοκομείου, η καταληκτική ημερομηνία υποβολής προσφορών στον επίμαχο διαγωνισμό μετατέθηκε για την 11^η Ιανουαρίου 2021, συνακόλουθα ο διαγωνισμός είναι ακόμα εκκρεμής, η δε προσβαλλόμενη διακήρυξη συνεχίζει να παράγει τα έννομα αποτελέσματά της. Λαμβάνοντας υπόψη ότι η προσφεύγουσα δεν έχει παραιτηθεί από την κρινόμενη προσφυγή, ούτε προκύπτει ότι έχει πάψει το ενδιαφέρον της για συμμετοχή στον επίμαχο διαγωνισμό, ενόψει των διατάξεων του άρθρου 95 παρ. 5 του Συντάγματος, το επιληφθέν Κλιμάκιο της ΑΕΠΠ κρίνει ότι επί της με ΓΑΚ 1167/2020 προδικαστικής προσφυγής πρέπει να χωρήσει νέα νόμιμη κρίση, συμφώνως με τα διαλαμβανόμενα στη με αριθμό Α24/2020 Απόφαση του Διοικητικού Εφετείου Πειραιώς.

9. Επειδή, ο διαγωνισμός, ενόψει του αντικείμενου του (προμήθεια), της συνολικής εκτιμώμενης αξίας της σύμβασης, της νομικής φύσης του καθ' ου νοσοκομείου που διενεργεί το διαγωνισμό και των δραστηριοτήτων που ασκεί, καθώς και του χρόνου εκκίνησης της διαγωνιστικής διαδικασίας (αποστολή προκήρυξης της επίμαχης σύμβασης για δημοσίευση στην Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης στις 17-10-2018), ο διαγωνισμός εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής της Οδηγίας 2014/24/ΕΕ, υπάγεται όμως και στις διατάξεις του ν. 4412/2016 και δη του Βιβλίου Ι αυτού. Συνακόλουθα, η κρινόμενη διαφορά διέπεται από τις διατάξεις του Βιβλίου ΙV του νόμου αυτού, σύμφωνα με τα οριζόμενα στο άρθρο 345 παρ. 1 και την παρ. 7 του άρθρου 379 αυτού, όπως ισχύουν, η δε Α.Ε.Π.Π. ενώπιον της οποίας ασκείται η προσφυγή είναι αρμόδια για την εξέτασή της.

10. Επειδή, η προσφυγή ασκήθηκε με την χρήση του τυποποιημένου εντύπου που παρατίθεται στο Παράρτημα Ι του π.δ. 39/2017, σύμφωνα με την παρ. 2 του άρθρου 8 αυτού και την παρ. 2 του άρθρου 362 του Ν. 4412/2016, είναι δε και εμπρόθεσμη, σύμφωνα με τα οριζόμενα στο άρθρο 4 παρ. 1 περ. γ'

Αριθμός απόφασης: Σ 1285 / 2020

του π.δ. 39/2017 και το άρθρο 361 παρ. 1 περ. γ' του ν. 4412/2016, δοθέντος ότι η προσβαλλόμενη διακήρυξη αναρτήθηκε στο ΚΗΜΔΗΣ στις 24-10-2018 και η προσφυγή ασκήθηκε στις 07-11-2018. Εξάλλου, όπως κρίθηκε με τη με αριθμό Α24/2020 Απόφαση του Διοικητικού Εφετείου Πειραιώς, από μόνη την αναφορά της προσφεύγουσας στην προσφυγή της, ότι έλαβε γνώση της προσβαλλόμενης διακήρυξης στις 24/10/2018, ημερομηνία δημοσίευσής της στη ΔΙΑΥΓΕΙΑ και καταχώρησής της στο ΚΗΜΔΗΣ, δεν προκύπτει πλήρης γνώση του περιεχομένου της διακήρυξης αυτής, δεδομένου ότι σε έτερο σημείο της προσφυγής (ΛΟΓΟΙ ΠΡΟΣΦΥΓΗΣ. Α 3, σέλ. 5) η ίδια αναφέρει ότι αυτή ασκείται «μέσα σε προθεσμία δεκαπέντε (15) ημερών από τη δημοσίευση της Διακήρυξης του διαγωνισμού στο Ηλεκτρονικό Μητρώο Δημοσίων Συμβάσεων (ΚΗΜΔΗΣ), οπότε έλαβε πλήρη, πραγματική γνώση των όρων αυτής».

11. Επειδή, η προσφεύγουσα δηλώνει ότι ίδρυσε τον Ιούλιο του 2012 την επιχείρησή της και δραστηριοποιείται, μεταξύ άλλων και στον τομέα παροχής υπηρεσιών καθαριότητας, δηλαδή στην παροχή ανθρώπινου δυναμικού και απαραίτητων μέσων (υλικά καθαριότητας, μηχανήματα κλπ) για την παροχή υπηρεσιών καθαριότητας δημοσίων και ιδιωτικών κτιριακών εγκαταστάσεων, και ότι επιδιώκει να συμμετάσχει στον εν λόγω διαγωνισμό, με σκοπό να αναλάβει τη σύμβαση που θα της επιφέρει οικονομικό όφελος και θα διευρύνει την επιχειρηματική της εικόνα, βελτιώνοντας τη φήμη της στην αγορά, ως αναδόχου εταιρείας που εκτελεί με επιτυχία μεγάλης κλίμακας έργα, όπως είναι ο καθαρισμός νοσοκομειακών μονάδων, πλην όμως τα προσβαλλόμενα με την προσφυγή επαχθή για μικρομεσαίες επιχειρήσεις, όπως η επιχείρησή της, κριτήρια επιλογής και αξιολόγησης, καθιστούν τη συμμετοχή της στην διαγωνιστική διαδικασία δυσχερή ή/και ανεπίτρεπτη. Κατά συνέπεια, η προσφεύγουσα, καταρχήν θεμελιώνει γενικό έννομο συμφέρον, κατά την έννοια των διατάξεων του άρθρου 360 του ν. 4412/2016 και του άρθρου 3 του π.δ. 39/2017, στρεφόμενη κατά της προσβαλλόμενης διακήρυξης. Το έννομο συμφέρον της προσφεύγουσας, ωστόσο, κατά την έννοια που παραπάνω γίνεται δεκτό ότι καταρχήν έχει, επιβάλλεται να είναι άμεσο και ενεστώς, επί κάθε μίας από αυτήν επικαλούμενης πλημμέλειας της διακήρυξης, επομένως ελέγχεται στις επόμενες σκέψεις κατωτέρω και κατά την εξέταση εκάστου κατ' ιδίαν λόγου της κρινόμενης προσφυγής.

Αριθμός απόφασης: Σ 1285 / 2020

12. Επειδή, ενόψει των όσων γίνονται δεκτά ανωτέρω, η κρινόμενη προσφυγή ως τύποις παραδεκτή, πρέπει να εξεταστεί κατ' ουσίαν.

13. Επειδή, σχετικά με τους περιεχόμενους στο πρώτο κεφάλαιο της προσφυγής λόγους που βάλουν κατά των κριτηρίων επιλογής των συμμετεχόντων στον διαγωνισμό και του τρόπου απόδειξης της πλήρωσής τους, στο ν. 4412/2016, στο πεδίο εφαρμογής του οποίου υπάγεται ο διαγωνισμός (βλ. σκ. 9^ο), ορίζονται τα εξής: Στο άρθρο 18, υπό τον τίτλο «Αρχές εφαρμοζόμενες στις διαδικασίες σύναψης δημοσίων συμβάσεων (άρθρο 18 της Οδηγίας 2014/24/ΕΕ)», μεταξύ άλλων, ότι «1. Οι αναθέτουσες αρχές αντιμετωπίζουν τους οικονομικούς φορείς ισότιμα και χωρίς διακρίσεις και ενεργούν με διαφάνεια, τηρώντας την αρχή της αναλογικότητας, της αμοιβαίας αναγνώρισης, της προστασίας του δημόσιου συμφέροντος, της προστασίας των δικαιωμάτων των ιδιωτών, της ελευθερίας του ανταγωνισμού και της προστασίας του περιβάλλοντος και της βιώσιμης και αειφόρου ανάπτυξης. Ο σχεδιασμός των διαδικασιών σύναψης συμβάσεων δεν γίνεται με σκοπό την εξαίρεσή τους από το πεδίο εφαρμογής του παρόντος Βιβλίου (άρθρα 3 έως 221) ή τον τεχνητό περιορισμό του ανταγωνισμού. Ο ανταγωνισμός θεωρείται ότι περιορίζεται τεχνητά όταν οι διαδικασίες σύναψης συμβάσεων έχουν σχεδιαστεί με σκοπό την αδικαιολόγητα ευνοϊκή ή δυσμενή μεταχείριση ορισμένων οικονομικών φορέων. ...», στο άρθρο 75 υπό τον τίτλο «Κριτήρια Ποιοτικής Επιλογής» ότι «1. Τα κριτήρια επιλογής μπορεί να αφορούν: α) την καταλληλότητα για την άσκηση της επαγγελματικής δραστηριότητας, β) την οικονομική και χρηματοοικονομική επάρκεια, γ) την τεχνική και επαγγελματική ικανότητα. Οι αναθέτουσες αρχές μπορούν να επιβάλλουν στους οικονομικούς φορείς ως απαιτήσεις συμμετοχής μόνο τα κριτήρια που αναφέρονται στις παραγράφους 2, 3 και 4. Οι αναθέτουσες αρχές περιορίζουν τις όποιες απαιτήσεις συμμετοχής σε εκείνες που είναι απαραίτητες ώστε να διασφαλίζεται ότι ο υποψήφιος ή ο προσφέρων διαθέτει τις εκ του νόμου απαιτούμενες προϋποθέσεις, τις χρηματοοικονομικές δυνατότητες, καθώς και τις τεχνικές και επαγγελματικές ικανότητες για την εκτέλεση της υπό ανάθεση σύμβασης ... 2. Όσον αφορά την καταλληλότητα για την άσκηση της επαγγελματικής δραστηριότητας, οι αναθέτουσες αρχές μπορούν να απαιτούν από τους οικονομικούς φορείς να είναι εγγεγραμμένοι σε ένα από τα επαγγελματικά ή εμπορικά μητρώα που τηρούνται στο κράτος - μέλος

Αριθμός απόφασης: Σ 1285 / 2020

εγκατάστασής τους, όπως περιγράφεται στο Παράρτημα XI του Προσαρτήματος Α΄ ή να ικανοποιούν οποιαδήποτε άλλη απαίτηση ορίζεται στο Παράρτημα αυτό. ...3. Όσον αφορά την οικονομική και χρηματοοικονομική επάρκεια, οι αναθέτουσες αρχές μπορούν να επιβάλλουν απαιτήσεις που να διασφαλίζουν ότι οι οικονομικοί φορείς διαθέτουν την αναγκαία οικονομική και χρηματοδοτική ικανότητα για την εκτέλεση της σύμβασης. Για το σκοπό αυτόν, οι αναθέτουσες αρχές μπορούν να απαιτούν ειδικότερα από τους οικονομικούς φορείς, να έχουν έναν ορισμένο ελάχιστο ετήσιο κύκλο εργασιών, συμπεριλαμβανομένου ορισμένου ελάχιστου κύκλου εργασιών στον τομέα δραστηριοτήτων που καλύπτεται από τη σύμβαση. ... 4. Όσον αφορά την τεχνική και επαγγελματική ικανότητα, οι αναθέτουσες αρχές μπορούν να επιβάλλουν απαιτήσεις που να εξασφαλίζουν ότι οι οικονομικοί φορείς διαθέτουν τους αναγκαίους ανθρώπινους και τεχνικούς πόρους και την εμπειρία για να εκτελέσουν τη σύμβαση σε κατάλληλο επίπεδο ποιότητας. Οι αναθέτουσες αρχές μπορεί να απαιτούν ειδικότερα από τους οικονομικούς φορείς, να διαθέτουν ικανοποιητικό επίπεδο εμπειρίας, αποδεικνυόμενο με κατάλληλες συστάσεις από συμβάσεις που έχουν εκτελεστεί κατά το παρελθόν. ...» και στο άρθρο 80 (άρθρο 60 της Οδηγίας 2014/24/ΕΕ) ότι «1. Οι αναθέτουσες αρχές μπορούν να απαιτούν τα πιστοποιητικά, τις βεβαιώσεις και τα λοιπά αποδεικτικά μέσα που αναφέρονται στις παραγράφους 2, 4 και 5 και στο Παράρτημα XII του Προσαρτήματος Α΄, ως απόδειξη της μη ύπαρξης λόγων αποκλεισμού, όπως αναφέρονται στα άρθρα 73 και 74 και της πλήρωσης των κριτηρίων επιλογής, σύμφωνα με τα άρθρα 75 και 76. ... [...] 4. [...] 5. Η τεχνική ικανότητα των οικονομικών φορέων μπορεί να αποδεικνύεται με έναν ή περισσότερους από τους τρόπους που αναφέρονται στο Μέρος II του Παραρτήματος XII του Προσαρτήματος Α΄, ανάλογα με τη φύση, την ποσότητα ή τη σπουδαιότητα και τη χρήση των έργων, των αγαθών ή των υπηρεσιών. [...] 9. Τα αποδεικτικά έγγραφα του παρόντος άρθρου και του Παραρτήματος XII του Προσαρτήματος Α΄, μπορεί να εξειδικεύονται στις στα πρότυπα έγγραφα σύμβασης που εκδίδει η Αρχή, σύμφωνα με την παρ. 5 του άρθρου 53. ...».

14. Επειδή, η επίμαχη διακήρυξη, στο άρθρο 2.2.4 με τίτλο «Καταλληλότητα άσκησης επαγγελματικής δραστηριότητας» ορίζει ότι «Οι οικονομικοί φορείς που συμμετέχουν στη διαδικασία σύναψης της παρούσας

Αριθμός απόφασης: Σ 1285 / 2020

σύμβασης απαιτείται να ασκούν επαγγελματική δραστηριότητα συναφή με το αντικείμενο των προς παροχή υπηρεσιών, ήτοι παροχή Υπηρεσιών Καθαρισμού Κτιρίων. Η επιχείρηση παροχής Υπηρεσιών Καθαρισμού Κτιρίων θα πρέπει: α) Να διαθέτει πιστοποίηση από ανεξάρτητο διαπιστευμένο φορέα για τη διαχείριση της ποιότητας, σύμφωνα με τα διεθνή πρότυπα (π.χ. για την ποιότητα ISO 9001 EN, για την υγιεινή και ασφάλεια 18000, για την προστασία του περιβάλλοντος EMAS 14000 ή αντίστοιχα). β) Καθ' όλη τη διάρκεια της Σύμβασης, ο Ανάδοχος πρέπει να συμμορφώνεται με τους Κανονισμούς Υγιεινής και Ασφάλειας Ν.1568/85 που προβλέπονται από το ισχύον εθνικό, κοινοτικό και διεθνές δίκαιο ή έχει ειδικά θεσπίσει το Νοσοκομείο, βάσει Οδηγών Ορθής Υγιεινής Πρακτικής και να προσαρμόζεται σε κάθε μεταβολή τους, ISO EL0T. γ) Να διαθέτει Ζετή τουλάχιστον εμπειρία στο αντικείμενο, που θα αποδεικνύεται από αντίστοιχες βεβαιώσεις καλής εκτέλεσης, δ) Το αποδεικτικό κατάθεσης ΑΠΔ του τελευταίου τριμήνου, ε) Τα αντίστοιχα γραμμάτια καταβολής εισφορών ΙΚΑ στ) Την τελευταία κατάσταση προσωπικού επικυρωμένη από την Επιθεώρηση Εργασίας. (Τα πιστοποιητικά να κατατεθούν μαζί με την τεχνική προσφορά)» και στο άρθρο 2.2.6 με τίτλο «Τεχνική και επαγγελματική ικανότητα», ότι «Όσον αφορά στην τεχνική και επαγγελματική ικανότητα για την παρούσα διαδικασία σύναψης σύμβασης, οι οικονομικοί φορείς απαιτείται: α) να καταθέσουν κατάλογο των κυριότερων συμβάσεων παροχής Υπηρεσιών Καθαρισμού Κτιρίων για τα έτη 2015, 2016, 2017 τουλάχιστον αντίστοιχου προϋπολογισμού δαπάνης, β) να καταθέσουν βεβαιώσεις καλής εκτέλεσης, συνεργασίας και περάτωσης αντίστοιχων συμβάσεων παροχής Υπηρεσιών Καθαρισμού Κτιρίων, από Δημόσιους ή ιδιωτικούς φορείς, γ) να διαθέτουν την απαιτούμενη τεχνογνωσία, εμπειρία για την εκτέλεση της σύμβασης, 6) να διαθέτουν οργάνωση, δομή και προσωπικό επαρκές σε πλήθος και δεξιότητες, με τα οποία να είναι ικανός να ανταπεξέλθει πλήρως, άρτια και ολοκληρωμένα, στις απαιτήσεις των υπό ανάθεση υπηρεσιών, ε) να περιγράφουν τον τεχνικό εξοπλισμό που διαθέτουν και τα μέτρα που λαμβάνουν για την εξασφάλιση της ποιότητας, καθώς και τα μέσα μελέτης και έρευνας, στ) να περιγράφουν τους τίτλους σπουδών και επαγγελματικά προσόντα που διαθέτει η ομάδα έργου που θα παράσχει την υπηρεσία. (Τα έγγραφα να κατατεθούν μαζί με την τεχνική προσφορά)».

Αριθμός απόφασης: Σ 1285 / 2020

15. Επειδή, με τους πρώτο και τρίτο λόγους της προσφυγής της, η προσφεύγουσα ισχυρίζεται τα εξής: «προς απόδειξη πλήρωσης του κριτηρίου της καταλληλότητας άσκησης επαγγελματικής δραστηριότητας, οι οικονομικοί φορείς καλούνται να υποβάλλουν πέραν του Ευρωπαϊκού Ενιαίου Εγγράφου Σύμβασης (ΕΕΕΣ), το οποίο αποτελεί ενημερωμένη υπεύθυνη δήλωση, με τις συνέπειες του ν. 1599/1986, και υποβάλλεται από τους προσφέροντες οικονομικούς φορείς ως προκαταρκτική απόδειξη ότι α) δεν βρίσκονται σε μία από τις καταστάσεις της παραγράφου 2.2.3 «Λόγοι αποκλεισμού» και β) πληρούν τα σχετικά κριτήρια επιλογής μεταξύ των οποίων και αυτό της παραγράφου 2.2.4 «Καταλληλότητα άσκησης επαγγελματικής δραστηριότητας», μία σειρά εγγράφων και στοιχείων ετερόκλητων μεταξύ τους, τα οποία σε καμία περίπτωση δεν τεκμηριώνουν την καταλληλότητα άσκησης της επαγγελματικής δραστηριότητας των υποψήφιων οικονομικών φορέων, σύμφωνα με τα οριζόμενα στο Ν. 4412/2016 και επιπλέον προσκομίζονται μέσα, με τα οποία αποδεικνύεται η μη συνδρομή των λόγων αποκλεισμού, καθώς και η πλήρωση των κριτηρίων ποιοτικής επιλογής σε επόμενο στάδιο της διαγωνιστικής διαδικασίας (Πρβλ. άρθρο 79 παρ. 1 του ν. 4412/2016 και Κατευθυντήρια Οδηγία 15 Ε.Α.Α.ΔΗ.ΣΥ./ Εισαγωγή). Ειδικότερα εκ της διακηρύξεως απαιτείται, προς πλήρωση του κριτηρίου της καταλληλότητας άσκησης της επαγγελματικής δραστηριότητας, η προσκόμιση : - στοιχείων απόδειξης τριετούς εμπειρίας στο αντικείμενο του καθαρισμού (βεβαιώσεις καλής εκτέλεσης), ήτοι στοιχείων τα οποία ουσιαστικά αποτελούν στοιχεία τεκμηρίωσης της πλήρωσης του κριτηρίου τεχνικής και επαγγελματικής ικανότητας της παρ. 4 του αρ. 75 του Ν. 4412 ενώ επιπρόσθετα η προσκόμισή τους απαιτείται και για την πλήρωση του κριτηρίου της «Τεχνική και επαγγελματική ικανότητα» του άρθρου 2.2.6 της προσβαλλόμενης διακήρυξης με διαφορετική λεκτική διατύπωση και ενίσχυση της αρχικά τιθέμενης απαίτησης τριετούς εμπειρίας με τον όρο της ύπαρξης συμβάσεων αντιστοίχων έργων τουλάχιστον αντιστοίχου προϋπολογισμού δαπάνης με το προκηρυσσόμενο έργο, ενώ περαιτέρω με νέα διατύπωση η προσκόμισή τους απαιτείται και για την αξιολόγηση (βαθμολόγηση) των προσφορών των υποψηφίων οικονομικών φορέων, προς πλήρωση του κριτηρίου Α1 του Πίνακα Κριτηρίων Αξιολόγησης των Προσφορών αυτή τη φορά με επιπλέον ενίσχυση της αρχικά τιθέμενης απαίτησης τριετούς εμπειρίας με τον όρο της συναφούς εμπειρίας αποκλειστικά στο αντικείμενο της καθαριότητας

Αριθμός απόφασης: Σ 1285 / 2020

Νοσοκομείων (Δημόσιων ή Ιδιωτικών). - πιστοποιήσεων για την διαχείριση της ποιότητας, της υγιεινής και ασφάλειας στην εργασία και της προστασίας του περιβάλλοντος και δέσμευση συμμόρφωσης με τους Κανονισμούς Υγιεινής και Ασφάλειας Ν.1568/85 που προβλέπονται από το ισχύον εθνικό, κοινοτικό και διεθνές δίκαιο ή έχει ειδικά θεσπίσει το Νοσοκομείο, βάσει Οδηγών Ορθής Υγιεινής Πρακτικής και προσαρμογή σε κάθε μεταβολή τους, ISO ELOT, τα οποία τεκμηριώνουν την πλήρωση του κριτηρίου επιλογής του άρθρου 2.2.7 «Πρότυπα διασφάλισης ποιότητας και πρότυπα περιβαλλοντικής διαχείρισης» της διακήρυξης του διαγωνισμού - αποδεικτικών κατάθεσης ΑΠΔ, γραμμάτων καταβολής εισφορών ΙΚΑ και τελευταία κατάσταση προσωπικού επικυρωμένη από την Επιθεώρηση Εργασίας, ήτοι στοιχείων τα οποία αποτελούν στοιχεία αξιολόγησης του πλήθους των απασχολούμενων καθαριστών και καθαριστριών σε σύγκριση με το απαιτούμενο κατά την διακήρυξη για τις δημοπρατούμενες εργασίες προσωπικό σύμφωνα με το κριτήριο αξιολόγησης Α2 (βλ. Πίνακα Κριτηρίων Αξιολόγησης Προσφορών, σελ. 71 διακήρυξης). Από τα ανωτέρω συνάγεται ότι από την διακήρυξη του διαγωνισμού απαιτείται, καταρχήν, κατά παράβαση του Ν. 4412/2016, κατά το στάδιο της υποβολής της προσφοράς η υποβολή μιας σειράς στοιχείων ετερόκλητων μεταξύ τους, προς πλήρωση του κριτηρίου 2.2.4, τα οποία σε καμία περίπτωση δεν τεκμηριώνουν την καταλληλότητα άσκησης της επαγγελματικής δραστηριότητας των υποψήφιων οικονομικών φορέων, έχουν τεθεί κατά παράβαση των αρχών της νομιμότητας και ενδέχεται να οδηγήσουν στον αποκλεισμό και στην ατελέσφορη και μη ορθή υποβολή προσφορών παραβιάζοντας τις αρχές της ισότητας, της διαφάνειας και ιδίως του αποτελεσματικού ανταγωνισμού. Ούτω το εν λόγω κριτήριο της «Καταλληλότητας άσκησης επαγγελματικής δραστηριότητας» (άρθρο 2.2.4 της διακήρυξης του διαγωνισμού) πρέπει να τροποποιηθεί και να διαμορφωθεί σύμφωνα τα οριζόμενα στο άρθρο 75 «Κριτήρια επιλογής» του Ν. 4412/2016 (άρθρο 58 της Οδηγίας 2014/24/ΕΕ) ... η απαίτηση εκ της διακηρύξεως προς πλήρωση του κριτηρίου 2.2.6 «Τεχνική και επαγγελματική ικανότητα» και υποβολής από τους υποψήφιους οικονομικούς φορείς «(α) καταλόγου των κυριότερων συμβάσεων παροχής υπηρεσιών καθαρισμού κτιρίων για τα έτη 2015, 2016 και 2017 τουλάχιστον αντιστοίχου προϋπολογισμού δαπάνης» ήτοι τουλάχιστον 1.187.000,01 ευρώ και η υποβολή «(β) βεβαιώσεων καλής εκτέλεσης συνεργασίας και περάτωσης αντιστοίχων συμβάσεων παροχής

Αριθμός απόφασης: Σ 1285 / 2020

υπηρεσιών καθαρισμού κτιρίων από Δημόσιους ή ιδιωτικούς φορείς» δεν είναι συναφής ποσοτικά και ποιοτικά με το αντικείμενο της υπό ανάθεση σύμβασης ούτε ανάλογη με το σκοπό του, ενώ υπερβαίνει τις πραγματικές ανάγκες της υπό ανάθεση σύμβασης. Η ικανότητα μίας επιχείρησης για την επιτυχή - ποιοτική εκτέλεση των δημοπρατούμενων εργασιών καθαριότητας, δεν συνδέεται μόνο με το ύψος του ετησίου τιμήματος έκαστου έργου που έχει εκτελέσει ή εκτελεί, αλλά με το πλήθος των έργων. Ακόμα, η απαίτηση εκ της διακηρύξεως προς πλήρωση του κριτηρίου 2.2.6 «Τεχνική και επαγγελματική ικανότητα» υποβολής από τους υποψήφιους οικονομικούς φορείς στοιχείων από τα οποία να αποδεικνύεται ότι «(γ) διαθέτουν την απαιτούμενη τεχνογνωσία, εμπειρία για την εκτέλεση της σύμβασης», ότι «(δ) διαθέτουν οργάνωση, δομή και προσωπικό επαρκές σε πλήθος και δεξιότητες με τα οποία να είναι ικανοί να ανταπεξέλθουν πλήρως, άρτια και ολοκληρωμένα στις απαιτήσεις των υπό ανάθεση υπηρεσιών» και «(ε) να περιγράψουν τον τεχνικό εξοπλισμό που διαθέτουν και τα μέτρα που λαμβάνουν για την εξασφάλιση της ποιότητας, καθώς και τα μέσα μελέτης και έρευνας» δεν τίθεται με σαφή και απλό τρόπο ώστε να γίνονται κατανοητή από τους οικονομικούς φορείς και καθορίζεται με αφηρημένο τρόπο. Ήτοι τα ως άνω στοιχεία που πρέπει να προσκομίσουν με την προσφορά τους οι υποψήφιοι οικονομικοί φορείς δεν διατυπώνονται με σαφήνεια, με ακρίβεια και χωρίς αμφισημία στην προκήρυξη του διαγωνισμού με αποτέλεσμα να πλήττεται η αρχή της διαφάνειας, προς διασφάλιση της ίσης μεταχείρισης των διαγωνιζομένων. Περαιτέρω η απαίτηση εκ της διακηρύξεως προς πλήρωση του κριτηρίου 2.2.6 «Τεχνική και επαγγελματική ικανότητα» υποβολής από τους υποψήφιους οικονομικούς φορείς στοιχείων με τα οποία «(στ) να περιγράψουν τους τίτλους σπουδών και τα επαγγελματικά προσόντα που διαθέτει η ομάδα έργου που θα παράσχει την υπηρεσία» δεν διατυπώνεται με σαφήνεια ακρίβεια και χωρίς αμφισημία, καθώς δεν προσδιορίζονται τα τυπικά και ουσιαστικά προσόντα που πρέπει να διαθέτει η ομάδα έργου που θα παράσχει την υπηρεσία με αποτέλεσμα να πλήττεται η αρχή της διαφάνειας, προς διασφάλιση της ίσης μεταχείρισης των διαγωνιζομένων. Ούτω το εν λόγω κριτήριο της «Τεχνικής και επαγγελματικής ικανότητας» (άρθρο 2.2.6 της διακήρυξης του διαγωνισμού) πρέπει να τροποποιηθεί και να διαμορφωθεί σύμφωνα τα οριζόμενα στο άρθρο 75 «Κριτήρια επιλογής» του Ν. 4412/2016 (άρθρο 58 της Οδηγίας 2014/24/ΕΕ).». Το νοσοκομείο, αντιθέτως, ισχυρίζεται ότι οι τεχνικές

Αριθμός απόφασης: Σ 1285 / 2020

προδιαγραφές του διαγωνισμού είχαν τεθεί σε δημόσια διαβούλευση και δεν κατατέθηκαν παρατηρήσεις, επιπλέον, ότι για τα κριτήρια επιλογής των υποψήφιων, όπως η προσφεύγουσα αναγνωρίζει, έγινε χρήση του Πίνακα Αξιολόγησης Προσφορών που έχει τεθεί βάσει Απόφασης της Επιτροπής Προμηθειών Υγείας Θ.10 Συν 73/13.9.11, η οποία, ασχέτως αν αμφισβητείται το κύρος και η ισχύς της, σε κάθε περίπτωση αδιαμφισβήτητα συνάδει με το ν. 4412/2016 και τις σαφείς κατευθυντήριες οδηγίες και πρότυπα «σχέδια» προκηρύξεων της ΕΑΑΔΗΣΥ και, τέλος, ότι τα ζητούμενα στοιχεία προβλέπονται από το άρθρο 75 του Ν.4412/16 και σε καμία περίπτωση δεν παραβιάζονται οι αρχές της ισότητας, της διαφάνειας, της αναλογικότητας, της αντικειμενικότητας και του υγιούς αποτελεσματικού ανταγωνισμού.

16. Επειδή, εξάλλου, έχει κριθεί ότι εάν ο ενδιαφερόμενος για την ανάθεση δημόσιας σύμβασης ασκήσει προδικαστική προσφυγή κατά σχετικής διακήρυξης πρέπει προκειμένου να θεωρηθεί ότι ασκεί αυτήν με έννομο συμφέρον να επικαλεσθεί άμεση βλάβη από όρο της διακήρυξης, ο οποίος παραβιάζει κατ' αυτόν τους κανόνες που αφορούν τις προϋποθέσεις συμμετοχής στον διαγωνισμό, τη διαδικασία επιλογής του αναδόχου ή τα εφαρμοστέα για την ανάδειξη του κριτήρια, σε σημείο που να αποκλείει ή να καθιστά ουσιωδώς δυσχερή την συμμετοχή του στο διαγωνισμό (ΕΑ ΣΤΕ 86/2018, 12-15/2018 Ολομ., 146-148/2016 Ολομ., 129-131/2016 Ολομ., ΔΕΚ C-230/2002, Grossman Air Services). Συνεπώς, ως επίκληση βλάβης νοείται όχι η απλή επίκληση παρανομίας ή η κατά γενικό τρόπο προβολή παραβάσεως διαφόρων διατάξεων οποιοδήποτε επιπέδου, αλλά η επίκληση και ανάδειξη των συγκεκριμένων και αρκούντως εξειδικευόμενων στοιχείων, που αφορούν τη νομική ή πραγματική κατάσταση του συγκεκριμένου συμμετέχοντος, και ως εκ των οποίων είτε αποκλείεται είτε καθίσταται υπερβολικά δυσχερής η συμμετοχή του στο διαγωνισμό, είτε προδιαγράφεται (άμεσα ή έμμεσα) εις βάρος του το αποτέλεσμα του, λόγω αδυναμίας του να εκπληρώσει τις απαιτούμενες προϋποθέσεις (ΕΑ ΣΤΕ 86/2018, ΕΑ ΣΤΕ 146-8/2016, 965/2010, 1046/2009, 1149/2009). Όλα τα παραπάνω ισχύουν, όχι μόνον στην περίπτωση που ο ενδιαφερόμενος να του ανατεθεί η σύμβαση εν τέλει δεν μετέσχε στον διαγωνισμό, αλλά και στην περίπτωση που ο τελευταίος μετάσχει στο διαγωνισμό με επιφύλαξη (ΕΑ ΣΤΕ 353/2018, 146-148/2016 Ολομ., 16/2015, 718/2012, 616/2012). Περαιτέρω, το

Αριθμός απόφασης: Σ 1285 / 2020

έννομο συμφέρον πρέπει να είναι άμεσο και ατομικό / προσωπικό, με την έννοια ότι πρέπει να αφορά τον ενδιαφερόμενο προσωπικά και όχι ένα γενικό κύκλο προσώπων. Πρέπει, επομένως, σωρευτικά α) η προσβαλλόμενη πράξη να έχει προκαλέσει βλάβη, υλική ή ηθική και β) να υφίσταται αιτιώδης συνάφεια μεταξύ της προσβαλλόμενης πράξης και της προβαλλόμενης βλάβης (ΣΤΕ 7μ. 1898/2016), άλλως να την υφίσταται υπό συγκεκριμένη ιδιότητα ως υποψηφίου στην οικεία διακήρυξη (ΣΤΕ 880/2016 7μ. σκ. 13, 1844/2013 7μ. σκ. 15, 2973/1989), άλλως, ως ενδιαφερομένου μεν να συμμετάσχει σ' αυτήν, αλλά αποκλειόμενου δυνάμει ρήτρας της προκηρύξεως (ΣΤΕ 4606/2012, 1982-1985, 1987/2011) και δεν αρκεί το γενικό δημόσιο ενδιαφέρον του κάθε πολίτη για την σύννομη διαδικασία σύναψης δημοσίων συμβάσεων (ΣΤΕ 4391/2011 7μ., 2446/1992 7μ.). Περαιτέρω, δέον είναι το έννομο συμφέρον να είναι και ενεστώς, ήτοι η βλάβη που προκαλείται στον ενδιαφερόμενο να έχει ήδη επέλθει ή να είναι βέβαιο ότι θα επέλθει κατά το χρόνο άσκησης της προσφυγής (ΣΤΕ 1442/97 ΔΔικ 1997/1136) και να υφίσταται σωρευτικά τόσο κατά την έκδοση της προσβαλλόμενης, όσο και κατά την άσκηση της προσφυγής και την εξέταση αυτής (παρ. ενδεικτικά ΣΤΕ 956/95 ΔΔικ 1995/577, ΣΤΕ Ολομ. 280/96 ΔΔικ 1996/844, ΔΤΕ 416/2002λ 2239/2003, Κωνσταντίνος Β. Χιώλος, «Το έννομο συμφέρον στην ακυρωτική δίκη ενώπιον του Συμβουλίου της Επικρατείας», ΔιοικΔ, 2010, τ. 4, σελ 846-7). Σε κάθε περίπτωση, οι προβαλλόμενοι από τον προσφεύγοντα λόγοι ακύρωσης περί παράβασης νόμου, όσο σοβαροί και εάν είναι και όσο κατάφωρη είναι η παράβαση νόμου που προβάλλεται, δεν μπορούν να θεμελιώσουν αυτοτελώς το έννομο συμφέρον του προσφεύγοντος, καθότι η εξέτασή τους ανάγεται στο βάσιμο της προσφυγής και όχι στο παραδεκτό αυτής (Δ. Πυργάκης, Το έννομο συμφέρον στη δίκη ενώπιον του Συμβουλίου της Επικρατείας, 2017). Συνεπώς, η, κατά τις ανωτέρω σκέψεις, επίκληση βλάβης προς θεμελίωση του εννόμου συμφέροντος προς άσκηση προσφυγής κατά διακήρυξης απαιτείται τόσο κατά την προβολή λόγων που στρέφονται κατά συγκεκριμένων όρων της διακήρυξης όσο και κατά την προβολή λόγων που πλήττουν την εν γένει νομιμότητά της (ΕΑ ΣΤΕ 352/2018, 86/2018).

17. Επειδή, ενόψει των όσων γίνονται δεκτά στην αμέσως προηγούμενη σκέψη της παρούσας, οι διαλαμβανόμενοι στους πρώτο και τρίτο

Αριθμός απόφασης: Σ 1285 / 2020

λόγους της κρινόμενης προσφυγής ισχυρισμοί της προσφεύγουσας που βάλλουν κατά των άρθρων 2.2.4 και 2.2.6 της διακήρυξης ως μη νομίμων προβάλλονται άνευ εννόμου συμφέροντος. Και τούτο, διότι, και αληθείς υποτιθέμενοι, δεν προβάλλεται με ορισμένο και αρκούντως εξειδικευμένο τρόπο η βλάβη που υφίσταται η προσφεύγουσα από τους όρους αυτούς της διακήρυξης, λόγω της παρανομίας τους. Συγκεκριμένα, παρότι η προσφεύγουσα ισχυρίζεται ότι τα τιθέμενα τεχνικής - επαγγελματικής ικανότητας δεν δύναται κατά νόμο να συνιστούν ταυτόχρονα και κριτήρια καταλληλότητας, ότι εξίσου παρανόμως τα μέσα για την απόδειξη αυτών ζητούνται κατά το χρόνο υποβολής της τεχνικής προσφοράς και εν συνεχεία και κατά το χρόνο κατακύρωσης, ωστόσο δεν αναφέρει, ούτε και προκύπτει, ποιά είναι η συγκεκριμένη βλάβη που υφίσταται από τις ως άνω επικαλούμενες πλημμέλειες, αφού δεν προσδιορίζει τα συγκεκριμένα εκείνα πραγματικά στοιχεία που χρειάζονται ώστε να μπορεί να κριθεί εάν και με ποιο τρόπο οι πλημμέλειες αυτές πράγματι καθιστούν ανέφικτη ή ουσιωδώς δυσχερή τη συμμετοχή της στον διαγωνισμό. Δεν αρκεί, εξάλλου, η γενικόλογη και αόριστη προβολή του ισχυρισμού ότι εξ' αυτών των πλημμελειών δυσχεραίνεται στη διαμόρφωση μιας παραδεκτής προσφοράς (ΣΤΕ ΕΑ 56/2020, 352-353/2018, 86/2018, 31/2019, ΔΕφΑθ 26/2019, ΔΕφΠατρών Ν25/2019). Πιο συγκεκριμένα, μόνον ο ισχυρισμός ότι τα στοιχεία τεκμηρίωσης που απαιτούνται κατά την διακήρυξη για την απόδειξη της καταλληλότητας των συμμετεχόντων, ήτοι α) στοιχεία απόδειξης της τριετούς εμπειρίας στο αντικείμενο του καθαρισμού, τα οποία ουσιαστικά αποτελούν στοιχεία τεκμηρίωσης της πλήρωσης του κριτηρίου τεχνικής και επαγγελματικής ικανότητας, τα οποία επιπροσθέτως απαιτείται να προσκομιστούν και για την πλήρωση του κριτηρίου της τεχνικής και επαγγελματικής ικανότητας, επιπλέον και για την αξιολόγηση (βαθμολόγηση) των προσφορών των υποψηφίων οικονομικών φορέων, προς πλήρωση του κριτηρίου Α1 του Πίνακα Κριτηρίων Αξιολόγησης με επιπλέον ενίσχυση της αρχικά τιθέμενης απαίτησης τριετούς εμπειρίας με τον όρο της συναφούς εμπειρίας αποκλειστικά στο αντικείμενο της καθαριότητας Νοσοκομείων (Δημόσιων ή Ιδιωτικών), β) πιστοποιήσεις για την διαχείριση της ποιότητας, της υγιεινής και ασφάλειας στην εργασία και της προστασίας του περιβάλλοντος, τα οποία τεκμηριώνουν την πλήρωση του κριτηρίου επιλογής του άρθρου 2.2.7 της διακήρυξης και γ) αποδεικτικά κατάθεσης ΑΠΔ, γραμμάτων καταβολής εισφορών ΙΚΑ και τελευταία κατάσταση προσωπικού

Αριθμός απόφασης: Σ 1285 / 2020

επικυρωμένης από την Επιθεώρηση Εργασίας, ήτοι στοιχείων τα οποία αποτελούν στοιχεία αξιολόγησης του πλήθους των απασχολούμενων καθαριστών και καθαριστριών σε σύγκριση με το απαιτούμενο κατά την διακήρυξη για τις δημοπρατούμενες εργασίες προσωπικό σύμφωνα με το κριτήριο αξιολόγησης Α2 (βλ. Πίνακα Κριτηρίων Αξιολόγησης Προσφορών, σελ. 71 διακήρυξης), δεν αποτελούν κατά νόμο στοιχεία καταλληλότητας, δεν επαρκεί για την θεμελίωση της εξ' αυτού του όρου βλάβης της, διότι η προσφεύγουσα δεν αναφέρεται διόλου στους λόγους για τους οποίους δυσχεραίνεται να καλύψει τις απαιτήσεις αυτές κατά τη διαμόρφωση της προσφοράς της, καταδεικνύοντας έτσι με ποιον τρόπο τα στοιχεία αυτά ενδεχομένως πράγματι τίθεται πέραν του νόμιμου και εύλογου μέτρου, εμποδίζοντας την συμμετοχή της στον επίμαχο διαγωνισμό. Ούτε, εξάλλου, ισχυρίζεται η προσφεύγουσα ότι επειδή η ίδια αδυνατεί να καλύψει τα πιο πάνω κριτήρια στερείται τη δυνατότητα να στηριχτεί στις ικανότητες τρίτου, προκειμένου να συμμετάσχει στον διαγωνισμό, ούτε ότι δεν είναι επαρκής ο χρόνος που έχει στη διάθεσή της να συγκεντρώσει τα απαιτούμενα έγγραφα και δικαιολογητικά για την πλήρωση του κριτηρίου καταλληλότητας, ώστε να δυνηθεί να τα υποβάλει με την προσφορά της, μέχρι την καταληκτική ημερομηνία για την υποβολή της. Ομοίως, η προσφεύγουσα δεν προβάλλει ορισμένους και αρκούντως εξειδικευμένους ισχυρισμούς, προκειμένου να τεκμηριώσει κατά ποιον τρόπο τα συγκεκριμένα στοιχεία που απαιτούνται από την διακήρυξη για την απόδειξη της τεχνικής - επαγγελματικής της ικανότητας, ήτοι κατάλογος κυριότερων συμβάσεων, βεβαιώσεις καλής εκτέλεσης, τεχνογνωσία, οργάνωση, δομή, επαρκές προσωπικό, τεχνικός εξοπλισμός και επαγγελματικά προσόντα προσωπικού, εμποδίζουν ουσιωδώς ή δυσχεραίνουν την απόφασή της να υποβάλλει αίτηση συμμετοχής στην επίμαχη διαγωνιστική διαδικασία. Κατά το μέρος, όμως, που στο άρθρο 2.2.6 της διακήρυξης ζητούνται επί ποινή αποκλεισμού «τεχνογνωσία, εμπειρία για την εκτέλεση της σύμβασης», «οργάνωση, δομή και προσωπικό επαρκές σε πλήθος και δεξιότητες με τα οποία να είναι ικανοί να ανταπεξέλθουν πλήρως, άρτια και ολοκληρωμένα στις απαιτήσεις των υπό ανάθεση υπηρεσιών», «τεχνικός εξοπλισμός που διαθέτουν και τα μέτρα που λαμβάνουν για την εξασφάλιση της ποιότητας, καθώς και τα μέσα μελέτης και έρευνας» και «τίτλοι σπουδών και τα επαγγελματικά προσόντα που διαθέτει η ομάδα έργου που θα παράσχει την υπηρεσία», χωρίς καμία περαιτέρω ειδική αναφορά, σε σχέση με το περιεχόμενο

Αριθμός απόφασης: Σ 1285 / 2020

και τα ζητούμενα χαρακτηριστικά αυτών, οι επίμαχες απαιτήσεις με έννομο συμφέρον και βάσιμα βάλλονται ως μη νόμιμες, διότι δεν προσδιορίζονται με συγκεκριμένο, σαφή και ποσοτικά προσδιορισμένο τρόπο οι ελάχιστοι όροι συμμετοχής στον διαγωνισμό, με αποτέλεσμα η προσφεύγουσα να δυσχεραίνεται να υποβάλει παραδεκτή προσφορά, αφού δεν μπορεί να κατανοήσει αν πληροί τους ελάχιστους όρους συμμετοχής της στον διαγωνισμό και ποια έγγραφα πρέπει να υποβάλει για την παραδεκτή συμμετοχή της σε αυτόν, επιπλέον δεν μπορεί να γνωρίζει με ποιους όρους η προσφορά της θα αξιολογηθεί. Έχοντας υπόψη ότι παγίως γίνεται δεκτό ότι οι όροι της διακήρυξης πρέπει να διατυπώνονται με σαφήνεια, ακρίβεια και χωρίς αμφισημία, κατά τρόπον ώστε, αφενός, να παρέχεται σε όλους τους ευλόγως ενημερωμένους και κανονικά επιμελείς υποψηφίους η δυνατότητα να κατανοούν το ακριβές περιεχόμενό τους και να τους ερμηνεύουν με τον ίδιο τρόπο και, αφετέρου, να καθίσταται δυνατός ο εκ μέρους της αναθέτουσας αρχής αποτελεσματικός και επί ίσοις όροις έλεγχος των προσφορών των υποψηφίων, συνακόλουθα, οι ισχυρισμοί της προσφεύγουσας και μόνον σχετικά με την ασάφεια των ειδικών απαιτήσεων του άρθρου 2.2.6 της διακήρυξης σχετικά με την τεχνογνωσία, την εμπειρία για την εκτέλεση της σύμβασης, την οργάνωση, τη δομή και το προσωπικό, τον τεχνικό εξοπλισμό και τα μέτρα για την εξασφάλιση της ποιότητας, καθώς και τα μέσα μελέτης και έρευνας και τους τίτλους σπουδών και τα επαγγελματικά προσόντα της ομάδας έργου που θα παράσχει την υπηρεσία, είναι βάσιμοι και πρέπει να γίνουν δεκτοί, οι λοιποί δε ως άνω ισχυρισμοί της προσφεύγουσας θα πρέπει να απορριφθούν. Για την άρση της επίμαχης ασάφειας στα πιο πάνω κριτήρια, εξάλλου, δεν θα αρκούσε απλή διευκρίνιση της αναθέτουσας αρχής επί αυτών, διότι η εκ των υστέρων προσθήκη ρυθμίσεων σε σχέση με το περιεχόμενο και τα χαρακτηριστικά των επί ποινή αποκλεισμού κριτηρίων επιλογής, συνιστά ουσιώδη συμπλήρωση των όρων της διακήρυξης σχετικά με τους όρους συμμετοχής στον διαγωνισμό, για την οποία θα απαιτείτο να πληρωθούν οι διατυπώσεις δημοσιότητας. Τούτων έπεται ότι οι κατά τα άνω ασαφείς όροι του άρθρου 2.2.6 της διακήρυξης θα πρέπει να ακυρωθούν.

18. Επειδή, περαιτέρω, στο άρθρο 2.2.5 της διακήρυξης με τίτλο «Οικονομική και χρηματοοικονομική επάρκεια», ορίζεται, μεταξύ άλλων, ότι: «α) Όσον αφορά την οικονομική και χρηματοοικονομική επάρκεια για την παρούσα

Αριθμός απόφασης: Σ 1285 / 2020

διαδικασία σύναψης σύμβασης, οι οικονομικοί φορείς απαιτείται να έχουν ελάχιστο γενικό ετήσιο κύκλο εργασιών που να υπερβαίνει το διπλάσιο της εκτιμώμενης αξίας του είδους για το οποίο υποβάλλουν προσφορά, για τα έτη 2015, 2016, 2017. Σε περίπτωση που οι πληροφορίες σχετικά με τον κύκλο εργασιών (γενικό) δεν είναι διαθέσιμες για ολόκληρη την απαιτούμενη περίοδο, ο οικονομικός φορέας αναφέρει την ημερομηνία που ιδρύθηκε ή άρχισε τις δραστηριότητές του. β) [...] (Οι ισολογισμοί και τα έγγραφα να κατατεθούν μαζί με την τεχνική προσφορά)».

19. Επειδή, με τον δεύτερο λόγο της κρινόμενης προσφυγής, η προσφεύγουσα ισχυρίζεται ότι η προβλεπόμενη στο άρθρο 2.2.5 της διακήρυξης απαίτηση οι υποψήφιοι οικονομικοί φορείς να διαθέτουν ετήσιο γενικό κύκλο εργασιών για κάθε ένα από τα έτη 2015, 2016 και 2017 μεγαλύτερο του διπλάσιου της εκτιμώμενης αξίας της σύμβασης έχει τεθεί κατά παράβαση των οριζόμενων στην παρ. 3 του άρθρου 75 του Ν. 4412/2016 που ορίζει ότι ο ελάχιστος ετήσιος κύκλος εργασιών που απαιτείται να έχουν οι οικονομικοί φορείς δεν μπορεί να υπερβαίνει το διπλάσιο της εκτιμώμενης αξίας της σύμβασης. Επιπρόσθετα, η αναθέτουσα αρχή δεν αιτιολογεί τους τυχόν ειδικούς κινδύνους που αφορούν τη φύση των δημοπρατούμενων υπηρεσιών, ούτε αναφέρει τους βασικούς λόγους για την απαίτηση αυτή. Πιο συγκεκριμένα, η προσφεύγουσα προβάλλει ότι εκ του αντικειμένου της δημοπρατούμενης υπηρεσίας προκύπτει αβίαστα ότι δεν υπάρχει αναλογία μεταξύ του ύψους της προϋπολογισθείσης δαπάνης της και του ανωτέρω όρου της διακήρυξης αφού, ο ελάχιστος ετήσιος κύκλος εργασιών που απαιτείται για την συμμετοχή στον διαγωνισμό πρέπει να είναι μεγαλύτερος του διπλάσιου του ύψους της εκτιμώμενης αξίας της σύμβασης. Ακόμα η απαίτηση αυτή είναι δυσανάλογη σε σχέση με τις ανάγκες του αντικειμένου του διαγωνισμού και δεν συνδέεται με αυτές. Και τούτο διότι, στην προσβαλλόμενη διακήρυξη το αντικείμενο του έργου είναι η παροχή υπηρεσιών καθαριότητας των χώρων του νοσοκομείου, η οποία παροχή δεν προϋποθέτει, αναγκαστικά, την ύπαρξη ιδιαίτερα μεγάλων κεφαλαίων, ούτε προαπαιτεί την ύπαρξη πολύπλοκης υποδομής και περίπλοκης οργανωτικής βάσης, που μπορεί να διαθέτουν επιχειρήσεις που σημειώνουν κατ' ελάχιστο ετήσιο κύκλο εργασιών ίσο με το διπλάσιο της εκτιμώμενης αξίας της σύμβασης. Η παροχή των επίμαχων υπηρεσιών μπορεί

Αριθμός απόφασης: Σ 1285 / 2020

να γίνει, όπως συμβαίνει επί σειρά ετών, από οργανωμένες, σοβαρές επιχειρήσεις, οι οποίες να μπορούν να παρέχουν τις απαιτούμενες υπηρεσίες καθαριότητας, ακόμη και αν δεν έχουν σημειώσει ως τώρα τόσο υψηλούς κύκλους εργασιών. Κατά συνέπεια, διατείνεται η προσφεύγουσα, οι επίμαχοι όροι οικονομικής και χρηματοοικονομικής επάρκειας, περιορίζουν ανεπίτρεπτα και χωρίς νόμιμο και βάσιμο λόγο τον κύκλο των επιχειρήσεων, που μπορούν να συμμετέχουν στον διαγωνισμό θίγουν την αρχή της ελευθερίας του ανταγωνισμού, καθόσον οργανωμένες επιχειρήσεις που επί σειρά ετών δραστηριοποιούνται στην παροχή υπηρεσιών καθαριότητας, αλλά είναι μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις, όπως η ίδια η προσφεύγουσα, αποκλείονται εκ προοιμίου από τον διαγωνισμό, χωρίς ο περιορισμός αυτός να εξυπηρετεί αποτελεσματικά τις ανάγκες της αναθέτουσας αρχής, κάτι το οποίο, άλλωστε, η αναθέτουσα αρχή ουδόλως αιτιολογεί ειδικώς. Με τους πιο πάνω ισχυρισμούς της, η προσφεύγουσα, με έννομο συμφέρον βάζει κατά των επίμαχων απαιτήσεων του άρθρου 2.2.5 της διακήρυξης, διότι ως διατείνεται την αποκλείουν εκ προοιμίου να συμμετάσχει στον διαγωνισμό.

20. Επειδή, στο άρθρο 75 παρ. 3 του ν. 4412/2016 ορίζεται ότι «Όσον αφορά την οικονομική και χρηματοοικονομική επάρκεια, οι αναθέτουσες αρχές μπορούν να επιβάλλουν απαιτήσεις που να διασφαλίζουν ότι οι οικονομικοί φορείς διαθέτουν την αναγκαία οικονομική και χρηματοδοτική ικανότητα για την εκτέλεση της σύμβασης. Για το σκοπό αυτόν, οι αναθέτουσες αρχές μπορούν να απαιτούν ειδικότερα από τους οικονομικούς φορείς, να έχουν έναν ορισμένο ελάχιστο ετήσιο κύκλο εργασιών, συμπεριλαμβανομένου ορισμένου ελάχιστου κύκλου εργασιών στον τομέα δραστηριοτήτων που καλύπτεται από τη σύμβαση. Επίσης, οι αναθέτουσες αρχές μπορούν να απαιτούν από τους οικονομικούς φορείς να παρέχουν πληροφορίες σχετικά με τους ετήσιους λογαριασμούς, παρουσιάζοντας την αναλογία, ιδίως, στοιχείων ενεργητικού και παθητικού. Μπορούν επίσης να απαιτούν κατάλληλο επίπεδο ασφαλιστικής κάλυψης έναντι επαγγελματικών κινδύνων. Ο ελάχιστος ετήσιος κύκλος εργασιών που απαιτείται να έχουν οι οικονομικοί φορείς δεν υπερβαίνει το διπλάσιο της εκτιμώμενης αξίας της σύμβασης, εκτός από δεόντως αιτιολογημένες περιπτώσεις, όπως σχετικά με τους ειδικούς κινδύνους που αφορούν τη φύση των έργων, των υπηρεσιών ή των αγαθών. Η αναθέτουσα αρχή αναφέρει τους βασικούς λόγους για την

Αριθμός απόφασης: Σ 1285 / 2020

απαίτηση αυτή στα έγγραφα της σύμβασης ή στη χωριστή έκθεση που προβλέπεται στο άρθρο 341». Στο αναφερόμενο στη σκέψη 18 της παρούσας άρθρο 2.2.5 της διακήρυξης, όμως, διατυπώνεται με σαφήνεια ως ελάχιστο όριο της οικονομικής-χρηματοοικονομικής επάρκειας των διαγωνιζομένων να διαθέτουν γενικό ετήσιο κύκλο εργασιών που να υπερβαίνει το διπλάσιο της εκτιμώμενης αξίας του είδους για το οποίο υποβάλλουν προσφορά, για τα έτη 2015, 2016, 2017. Η απαίτηση αυτή προφανώς και αντιβαίνει στο γράμμα της διάταξης του άρθρου 75 παρ. 3 του ν. 4412/2016, κατά την οποία καταρχήν αποκλείεται ο ζητούμενος κατά την διακήρυξη ελάχιστος ετήσιος κύκλος εργασιών των οικονομικών φορέων να υπερβαίνει το διπλάσιο της αξίας της σύμβασης, εκτός από την εξαιρούμενη περίπτωση που μια τέτοια απαίτηση επιβάλλεται από δεόντως αιτιολογημένες περιπτώσεις, όπως όταν υπάρχουν ειδικοί κίνδυνοι που αφορούν τη φύση των έργων, των υπηρεσιών ή των αγαθών. Στην κριθείσα περίπτωση, εξάλλου, ούτε από τη διακήρυξη, ούτε από άλλα στοιχεία του φακέλου συνάγονται ειδικές περιστάσεις, υπό τις οποίες η επίμαχη απαίτηση μπορεί να θεωρηθεί επιβεβλημένη και αιτιολογημένη, ούτε στις απόψεις του το νοσοκομείο ή η επιτροπή τεχνικών προδιαγραφών παραθέτει στοιχεία σχετικά. Συνακόλουθα, ο προσβαλλόμενος όρος είναι μη νόμιμος και δυσανάλογος του δημοπρατούμενου αντικειμένου και πρέπει να ακυρωθεί. Ενόψει των ανωτέρω, πρέπει να γίνει δεκτός ως βάσιμος και ο δεύτερος λόγος της κρινόμενης προσφυγής.

21. Επειδή, εξάλλου, στο άρθρο 86 του ν. 4412/2016, με τίτλο «Κριτήρια ανάθεσης των συμβάσεων» ((άρθρο 67 της Οδηγίας 2014/24/ΕΕ) ορίζονται μεταξύ άλλων, τα εξής: «1. ... 2. Η πλέον συμφέρουσα από οικονομική άποψη προσφορά κατά την κρίση της αναθέτουσας αρχής προσδιορίζεται βάσει της τιμής ή του κόστους, με χρήση προσέγγισης κόστους-αποτελεσματικότητας, όπως της κοστολόγησης του κύκλου ζωής, σύμφωνα με το άρθρο 87 και μπορεί να περιλαμβάνει τη βέλτιστη σχέση ποιότητας - τιμής, η οποία εκτιμάται βάσει κριτηρίων, συμπεριλαμβανομένων, μεταξύ άλλων, ποιοτικών, περιβαλλοντικών ή/και κοινωνικών πτυχών που συνδέονται με το αντικείμενο της συγκεκριμένης δημόσιας σύμβασης. Στα κριτήρια αυτά μπορούν να περιλαμβάνονται, ιδίως: α) η ποιότητα, περιλαμβανομένης της τεχνικής αξίας, τα αισθητικά και λειτουργικά χαρακτηριστικά, η προσβασιμότητα, ο σχεδιασμός για όλους τους χρήστες, τα

Αριθμός απόφασης: Σ 1285 / 2020

κοινωνικά, περιβαλλοντικά και καινοτόμα χαρακτηριστικά και η εμπορία και οι σχετικοί όροι, β) η οργάνωση, τα προσόντα και η εμπειρία του προσωπικού στο οποίο ανατίθεται η εκτέλεση της σύμβασης, στην περίπτωση που η ποιότητα του διατεθέντος προσωπικού μπορεί να έχει σημαντική επίδραση στο επίπεδο εκτέλεσης της σύμβασης, γ) η εξυπηρέτηση μετά την πώληση και η τεχνική υποστήριξη, δ) οι όροι παράδοσης, όπως η ημερομηνία παράδοσης, η διαδικασία και η προθεσμία παράδοσης ή η προθεσμία ολοκλήρωσης ή περαίωσης, ε) η παροχή της εγγύησης της παραγράφου 2 του άρθρου 72, στ) η προσαύξηση του προβλεπόμενου στα έγγραφα της σύμβασης χρόνου εγγύησης.

3. Τα κοινωνικά χαρακτηριστικά, κατά την προηγούμενη παράγραφο, εξειδικεύονται ιδίως σε: α) απασχόληση εργαζομένων που ανήκουν σε ευπαθείς ομάδες του πληθυσμού κατά την έννοια της παρ. 4 του άρθρου 1 του ν. 4019/2011 (Α΄ 216), για χρονικό διάστημα τουλάχιστον δώδεκα (12) μηνών πριν τη συμμετοχή του οικονομικού φορέα σε διαδικασία ανάθεσης δημόσιας σύμβασης, β) διευκόλυνση της κοινωνικής ή/και εργασιακής ένταξης ατόμων που προέρχονται από ευπαθείς ομάδες του πληθυσμού, γ) καταπολέμηση των διακρίσεων ή/και δ) προαγωγή της ισότητας ανδρών και γυναικών. 4. Στα κριτήρια της παραγράφου 2 στις διαδικασίες σύναψης δημόσιας σύμβασης εκπόνησης μελέτης μπορούν να περιλαμβάνονται επιπλέον και ιδίως: α) ο βαθμός κατανόησης του αντικειμένου και των στόχων της προς εκπόνηση μελέτης όπως προκύπτει από την τεχνική έκθεση της περίπτωσης α΄ της παραγράφου 2 του άρθρου 94, με εντοπισμό των θεμάτων στα οποία πρέπει να δοθεί ιδιαίτερη σημασία κατά την εκπόνηση της μελέτης, β) η πληρότητα και αξιοπιστία της μεθοδολογίας εκπόνησης της μελέτης, βάσει των στοιχείων των περιπτώσεων β΄ και γ΄ της παραγράφου 2 του άρθρου 94, δηλαδή συγκεκριμένα: ο βαθμός κάλυψης των απαιτήσεων της προς εκπόνηση μελέτης από δραστηριότητες που παρουσιάζει ο οικονομικός φορέας, ο βαθμός επάρκειας των ενεργειών και διαδικασιών για την παραγωγή της μελέτης, περιλαμβανομένων και των ενεργειών του συντονιστή, καθώς και η τεκμηρίωση της δυνατότητας υλοποίησης και η αξιοπιστία του προτεινόμενου χρονοδιαγράμματος, σε συνδυασμό με τη στελέχωση της ομάδας μελέτης και τα παρεχόμενα στοιχεία από τα οποία διασφαλίζεται ότι οι οικονομικοί φορείς διαθέτουν τους αναγκαίους ανθρώπινους πόρους, για να εκτελέσουν τη σύμβαση σε κατάλληλο ποιοτικό επίπεδο, γ) η οργάνωση του οικονομικού

Αριθμός απόφασης: Σ 1285 / 2020

φορέα, βάσει των στοιχείων των περιπτώσεων δ' και ε' της παρ. 2 του άρθρου 94 και συγκεκριμένα: η σαφήνεια στον καθορισμό των καθηκόντων της ομάδας και η επάρκεια της προτεινόμενης ομάδας μελέτης σε σχέση με τη δομή του οργανογράμματος και ο βαθμός συνοχής της προτεινόμενης ομάδας μελέτης, δ) η ευκολία κατασκευής της τεχνικής λύσης και η εκτίμηση της δαπάνης του έργου, που περιλαμβάνει τη δαπάνη κατασκευής του έργου και την ετήσια δαπάνη λειτουργίας και συντήρησης κατά τη διάρκεια ζωής του έργου εφόσον στα έγγραφα της σύμβασης περιλαμβάνονται συγκεκριμένοι παράμετροι υπολογισμού της δαπάνης λειτουργίας και συντήρησης, όπως προκύπτουν από την τεχνική έκθεση της περίπτωσης α' της παραγράφου 2 του άρθρου 94. 5. Στα κριτήρια της παραγράφου 2 στις διαδικασίες σύναψης δημόσιας σύμβασης παροχής υπηρεσιών, μπορούν να περιλαμβάνονται επιπλέον και ιδίως η ορθότητα αντίληψης από τον οικονομικό φορέα του αντικείμενου και των απαιτήσεων της σύμβασης, η επιτυχής επισήμανση προβλημάτων κατά την υλοποίηση και η διαμόρφωση κατάλληλων προτάσεων για την επίλυσή τους, η επαρκής ανάλυση - εξειδίκευση της καταλληλότητας και αποτελεσματικότητας της μεθοδολογίας υλοποίησης και των απαραίτητων εργαλείων υποστήριξης της εφαρμογής της, καθώς και η αποτελεσματική επικοινωνία του οικονομικού φορέα με την αναθέτουσα αρχή, κατά το στάδιο της εκτέλεσης της σύμβασης, ο αποτελεσματικός προσδιορισμός - τεκμηρίωση των κρίσιμων παραγόντων επιτυχίας και παρουσίαση εναλλακτικών τρόπων διασφάλισης τους, η ορθολογική ανάλυση του αντικείμενου της σύμβασης σε ενότητες εργασιών και σύνδεσή τους με τα ελάχιστα απαιτούμενα παραδοτέα και το χρονοδιάγραμμα που περιγράφονται στις τεχνικές προδιαγραφές αυτού, η πληρότητα - επάρκεια του καθορισμού των περιεχομένων των προσφερομένων παραδοτέων και τεκμηρίωση της διασφάλισης εφαρμοσιμότητας των λύσεων που προτείνονται, η καταλληλότητα του μοντέλου οργάνωσης της παροχής των υπηρεσιών, η επάρκεια και σαφήνεια κατανομής αρμοδιοτήτων στα μέλη της Ομάδας Έργου, τα επίπεδα διοίκησης. ... 8. Τα κριτήρια ανάθεσης θεωρούνται ότι συνδέονται με το αντικείμενο της δημόσιας σύμβασης, εφόσον συνδέονται με τα έργα, τα αγαθά ή τις υπηρεσίες που θα παρασχεθούν στο πλαίσιο της σύμβασης σε σχέση με οποιαδήποτε πτυχή της και σε οποιοδήποτε από τα στάδια του κύκλου ζωής της, περιλαμβανομένων και των παραγόντων που εμπλέκονται: α) στη συγκεκριμένη διαδικασία παραγωγής, διάθεσης ή εμπορίας των εν λόγω έργων, αγαθών ή

Αριθμός απόφασης: Σ 1285 / 2020

υπηρεσιών ή β) στη συγκεκριμένη διαδικασία άλλου σταδίου του κύκλου ζωής της, έστω και αν οι εν λόγω παράγοντες δεν αποτελούν μέρος της υλικής υπόστασής της. 9. Τα κριτήρια ανάθεσης δεν έχουν ως αποτέλεσμα την παροχή απεριόριστης ελευθερίας επιλογής στην εν λόγω αναθέτουσα αρχή. Διασφαλίζουν τη δυνατότητα αποτελεσματικού ανταγωνισμού και συνοδεύονται από προδιαγραφές που επιτρέπουν την αποτελεσματική επαλήθευση των πληροφοριών που παρέχονται από τους προσφέροντες, προκειμένου να αξιολογείται ο βαθμός συμμόρφωσής τους προς τα κριτήρια ανάθεσης. Εάν υπάρχουν αμφιβολίες, οι αναθέτουσες αρχές επαληθεύουν αποτελεσματικά την ακρίβεια των πληροφοριών και αποδείξεων, τις οποίες παρέχουν οι προσφέροντες. 10. Η αναθέτουσα αρχή διευκρινίζει στα έγγραφα της σύμβασης την σχετική στάθμιση που προσδίδει σε καθένα από τα κριτήρια που έχουν επιλεγεί για τον προσδιορισμό της πλέον συμφέρουσας από οικονομική άποψη προσφοράς, εκτός εάν αυτό καθορίζεται μόνο βάσει της τιμής. Η στάθμιση αυτή μπορεί να εκφράζεται με την πρόβλεψη περιθωρίου διακύμανσης με το κατάλληλο μέγιστο εύρος. Εάν δεν είναι δυνατή η στάθμιση για αντικειμενικούς λόγους, η αναθέτουσα αρχή επισημαίνει τα κριτήρια με φθίνουσα σειρά σπουδαιότητας.» Κατά την έννοια των διατάξεων αυτών, έχει κριθεί (βλ. ΑΕΠΠ 564/2019) ότι, όταν η πλέον συμφέρουσα από οικονομική άποψη προσφορά προσδιορίζεται βάσει κριτηρίων αξιολόγησης, η αναθέτουσα αρχή πρέπει στα έγγραφα της σύμβασης να καθορίζει με σαφήνεια τα κριτήρια, τη σχετική στάθμιση που προσδίδει σε αυτά και τις απαιτήσεις και προδιαγραφές με βάση τις οποίες θα επαληθεύσει το βαθμό συμμόρφωσης του οικονομικού φορέα στα τεθέντα κριτήρια. Διαφορετικά, η αναθέτουσα αρχή μη νόμιμα θα διατηρεί απεριόριστη ελευθερία επιλογής και δεν διασφαλίζεται η δυνατότητα αποτελεσματικού ανταγωνισμού.

22. Επειδή, στο άρθρο 2.3.1 της διακήρυξης, με τίτλο «Κριτήριο ανάθεσης», ορίζεται ότι «Κριτήριο ανάθεσης της Σύμβασης είναι η πλέον συμφέρουσα από οικονομική άποψη προσφορά: βάσει βέλτιστης σχέσης ποιότητας – τιμής, η οποία εκτιμάται βάσει των κάτωθι κριτηρίων: ΟΜΑΔΑ Α ΚΡΙΤΗΡΙΟ Κ1 Περιγραφή: Επιτυχής -Ποιοτική συνεργασία στο αντικείμενο της καθαριότητας Δημόσιων ή Ιδιωτικών Νοσοκομείων. ΣΥΝΤΕΛΕΛΕΣΤΗΣ ΒΑΡΥΤΗΤΑΣ 40%. Κ2 περιγραφή: Πλήθος και Ικανότητες των απασχολούμενων

Αριθμός απόφασης: Σ 1285 / 2020

υπαλλήλων και στελεχών. ΣΥΝΤΕΛΕΛΕΣΤΗΣ ΒΑΡΥΤΗΤΑΣ 30%. ΑΘΡΟΙΣΜΑ ΣΥΝΤΕΛΕΣΤΩΝ ΒΑΡΥΤΗΤΑΣ ΟΜΑΔΑΣ Α 70%. ΟΜΑΔΑ Β. ΚΡΙΤΗΡΙΟ Κ3. Περιγραφή: Προσφερόμενοι πόροι (προσωπικό, μηχανήματα, υλικά) για την αντιμετώπιση του δημοπρατούμενου έργου ΣΥΝΤΕΛΕΛΕΣΤΗΣ ΒΑΡΥΤΗΤΑΣ 20%. Κ4 Περιγραφή: Διαδικασίες, οδηγίες και ανάλογος σχεδιασμός για τη διαχείριση της ποιότητας, του περιβάλλοντος και της ασφάλειας και υγιεινής. ΣΥΝΤΕΛΕΛΕΣΤΗΣ ΒΑΡΥΤΗΤΑΣ 10%. ΑΘΡΟΙΣΜΑ ΣΥΝΤΕΛΕΣΤΩΝ ΒΑΡΥΤΗΤΑΣ ΟΜΑΔΑΣ Β 30%. ΑΘΡΟΙΣΜΑ ΣΥΝΟΛΟΥ ΣΥΝΤΕΛΕΣΤΩΝ ΒΑΡΥΤΗΤΑΣ 100% [ΠΡΟΣΟΧΗ ΤΟ ΑΘΡΟΙΣΜΑ ΤΩΝ ΕΠΙΜΕΡΟΥΣ Σ.Β. ΠΡΕΠΕΙ ΝΑ ΔΙΝΕΙ ΠΑΝΤΑ 100%] 2.3.2 Βαθμολόγηση και κατάταξη προσφορών Η βαθμολόγηση κάθε κριτηρίου αξιολόγησης κυμαίνεται από 100 βαθμούς στην περίπτωση που ικανοποιούνται ακριβώς όλοι οι όροι των τεχνικών προδιαγραφών, αυξάνεται δε μέχρι τους 120 βαθμούς όταν υπερκαλύπτονται οι απαιτήσεις του συγκεκριμένου κριτηρίου. Κάθε κριτήριο αξιολόγησης βαθμολογείται αυτόνομα με βάση τα στοιχεία της προσφοράς. Η σταθμισμένη βαθμολογία του κάθε κριτηρίου θα προκύπτει από το γινόμενο του επιμέρους συντελεστή βαρύτητας επί τη βαθμολογία του, η δε συνολική βαθμολογία της προσφοράς θα προκύπτει από το άθροισμα των σταθμισμένων βαθμολογιών όλων των κριτηρίων. Η συνολική βαθμολογία της τεχνικής προσφοράς υπολογίζεται με βάση τον παρακάτω τύπο : $U = \sigma_1 \times K_1 + \sigma_2 \times K_2 + \dots + \sigma_n \times K_n$ Κριτήρια με βαθμολογία μικρότερη από 100 βαθμούς (ήτοι που δεν καλύπτουν/παρουσιάζουν αποκλίσεις από τις τεχνικές προδιαγραφές της παρούσας) επιφέρουν την απόρριψη της προσφοράς. Στην περίπτωση πλέον συμφέρουσας προσφοράς με βάση τη βέλτιστη σχέση ποιότητας τιμής πλέον συμφέρουσα από οικονομική άποψη προσφορά είναι εκείνη που παρουσιάζει τον μικρότερο λόγο της προσφερθείσας τιμής προς την βαθμολογία της (ήτοι αυτή στην οποία το Λ είναι ο μικρότερος αριθμός), σύμφωνα με τον τύπο που ακολουθεί. $\Lambda = \text{Προσφερθείσα Τιμή} / \text{Τελική βαθμολογία τεχνικής προσφοράς}$.

23. Επειδή, με τον τέταρτο λόγο της κρινόμενης προσφυγής, η προσφεύγουσα ισχυρίζεται τα εξής: Για το κριτήριο Α1 (ενν. Ομάδα Α Κριτήριο Κ1) ότι «υπερκαλύπτει το κριτήριο επιλογής 2.2.5 «Καταλληλότητα άσκησης επαγγελματικής δραστηριότητας» αλλά και το κριτήριο επιλογής 2.2.6 «Τεχνική και επαγγελματική ικανότητα» καθώς η απαίτηση τριετούς εμπειρίας στο

Αριθμός απόφασης: Σ 1285 / 2020

αντικείμενο της παροχής υπηρεσιών καθαρισμού (κριτήριο επιλογής 2.2.5) που ενισχύεται σε απαίτηση τριετούς εμπειρίας με τον περιορισμό του αντιστοίχου προϋπολογισμού δαπάνης με το δημοπρατούμενο έργο (κριτήριο επιλογής 2.2.6) καταλήγει για την αξιολόγηση των προσφορών των υποψηφίων οικονομικών φορέων σε απαίτηση εμπειρίας μόνο στο αντικείμενο της καθαριότητας Δημοσίων ή Ιδιωτικών Νοσοκομείων, περιορίζοντας ανεπίτρεπτα τον ανταγωνισμό που πρέπει να αναπτυχθεί στο πλαίσιο δημόσιας σύμβασης» και ότι «αξιολογείται με αναλογικά πολλαπλάσια βαρύτητα από αυτή που θα έπρεπε να λάβει (40%)». Για το κριτήριο A2 (ενν. Ομάδα A Κριτήριο K2) ότι «το πλήθος των στελεχών ενός οικονομικού φορέα, δεν αποτελεί αντικειμενικό κριτήριο αξιολόγησης, καθώς δεν συνδέεται άμεσα και δεν εξασφαλίζει σε καμία περίπτωση την καλή εκτέλεση του έργου. Επιπλέον, από την διακήρυξη δεν προσδιορίζονται τα τυπικά και ουσιαστικά προσόντα των στελεχών που αποδεικνύουν τις «ικανότητες» που απαιτούνται για την ανάληψη - εκτέλεση του έργου.» και ότι «αξιολογείται με αναλογικά πολλαπλάσια βαρύτητα από αυτή που θα έπρεπε να λάβει (30%)». Για το κριτήριο B1 (ενν. Ομάδα B Κριτήριο K3) ότι «δεν διατυπώνεται με σαφήνεια ακρίβεια και χωρίς αμφισημία καθώς τα επιμέρους αξιολογούμενα στοιχεία του εν λόγω κριτηρίου καταρχήν δεν ποσοτικοποιούνται αντικειμενικά, ενώ επιπλέον δεν προσδιορίζεται σαφώς ο τρόπος αξιολόγησής τους για τον προσδιορισμό της από οικονομική άποψη πλέον συμφέρουσας προσφοράς.». Για το κριτήριο B2 τέλος (ενν. Ομάδα B Κριτήριο K4) ότι «συνιστά κριτήριο ποιοτικής επιλογής συναπτόμενο με την συμμόρφωση των υποψηφίων οικονομικών φορέων με ισχύοντα διεθνή ή/και ευρωπαϊκά πρότυπα, ή/και εθνικά πρότυπα κατ' άρ.75 παρ. 44 Ν. 4412/2016 και επομένως εσφαλμένα τίθεται ως κριτήριο αξιολόγησης» και ότι «οι υποψήφιοι οικονομικοί φορείς που υποβάλλουν τα οικεία πιστοποιητικά για την διασφάλιση της ποιότητας, της προστασίας του περιβάλλοντος και της ασφάλειας και υγιεινής των εργαζομένων ως κριτήριο επιλογής τους στην διαγωνιστική διαδικασία, καλούνται να συνυποβάλλουν τις διαδικασίες και οδηγίες των εν λόγω συστημάτων, οι οποίες τεκμηριώνονται με την έκδοση των πιστοποιητικών, ενώ η αρμόδια επιτροπή αξιολόγησης θα αξιολογήσει του υποψηφίου οικονομικούς φορείς με βάση τα πιστοποιητικά αυτά και ιδίως χωρίς να προσδιορίζεται εξ αρχής ο τρόπος αξιολόγησης και κατάταξης των προσφορών των υποψηφίων αναδοχών». Οι ισχυρισμοί της προσφεύγουσας, ωστόσο, οι

Αριθμός απόφασης: Σ 1285 / 2020

οποίοι στρέφονται κατά των κριτηρίων αξιολόγησης της διακήρυξης με την αιτιολογία ότι συνιστούν κριτήρια επιλογής και δεν σχετίζονται άμεσα με την δημοπρατούμενη σύμβαση και ότι οι βαθμολογίες σε αυτά σταθμίζονται με μεγαλύτερο συντελεστή από αυτόν που θα έπρεπε, προβάλλονται άνευ εννόμου συμφέροντος. Και τούτο, διότι, και αληθείς υποτιθέμενοι, δεν προβάλλεται με ορισμένο και αρκούντως εξειδικευμένο τρόπο η βλάβη που υφίσταται η προσφεύγουσα από τους όρους αυτούς, για τους λόγους, μάλιστα, για τους οποίους η προσφεύγουσα ισχυρίζεται ότι είναι μη νόμιμοι. Δεδομένου δε ότι τα κριτήρια αυτά, όπως και ο καθοριζόμενος συντελεστής βαρύτητάς τους, εφαρμόζονται κατά τρόπο ενιαίο για την αξιολόγηση των προσφορών όλων των διαγωνιζομένων, δεν μπορεί να θεωρηθεί ότι από μόνη τη θέσπισή τους προδιαγράφεται εις βάρος της προσφεύγουσας το αποτέλεσμα του διαγωνισμού, υπό την έννοια ότι ευνοούνται ειδικώς συγκεκριμένοι υποψήφιοι ή καθιστούν ουσιωδώς δυσχερή την υποβολή προσφοράς για άλλους (ΣτΕ ΕΑ 56/2020, 352-353/2018, 86/2018, 31/2019, ΔΕφΑθ 26/2019, ΔΕφΠατρών Ν25/2019). Σε κάθε δε περίπτωση, ο καθορισμός των συντελεστών βαρύτητας των επιμέρους κριτηρίων, βάσει των οποίων θα αξιολογηθούν όλες οι προσφορές, δεν μπορεί να θεωρηθεί ότι συνιστά, καθ' εαυτόν, όρο που καθιστά ουσιωδώς δυσχερή τη συμμετοχή της προσφεύγουσας στον διαγωνισμό, ούτε αρκεί η γενικόλογη και αόριστη προβολή του ισχυρισμού ότι εκ των ως άνω προβαλλόμενων πλημμελειών των κριτηρίων αξιολόγησης δυσχεραίνεται στη διαμόρφωση μιας παραδεκτής προσφοράς (ΣτΕ ΕΑ 56/2020, 352-353/2018, 86/2018, 31/2019, ΔΕφΑθ 26/2019, ΔΕφΠατρών Ν25/2019). Αντιθέτως, η απουσία ειδικού και σαφούς προσδιορισμού των τυπικών και ουσιαστικών προσόντων των στελεχών για την κατάφαση των ικανοτήτων τους που αξιολογείται στο κριτήριο Κ2 της Ομάδας Α, του πλήθους, των προσόντων του προσωπικού, της ποσότητας και των χαρακτηριστικών των μηχανημάτων που αξιολογούνται στο Κριτήριο Κ3 της Ομάδας Β και η απουσία οποιασδήποτε ειδικής αναφοράς στις διαδικασίες σχετικά με τη διασφάλιση ποιότητας που θα αξιολογηθούν οι διαγωνιζόμενοι στο Κριτήριο Κ4 της Ομάδας Β της διακήρυξης και του τρόπου που θα αξιολογηθεί ο βαθμός συμμόρφωσής τους στις ελάχιστες αποδεκτές διαδικασίες, συνιστούν ασάφειες των όρων του άρθρου 2.3.1 της διακήρυξης, που με έννομο συμφέρον και βάσιμα προσβάλλονται από την προσφεύγουσα. Συγκεκριμένα, στις τεχνικές προδιαγραφές της σύμβασης δεν προσδιορίζεται ποια προσόντα πρέπει να

Αριθμός απόφασης: Σ 1285 / 2020

έχουν τα στελέχη της ομάδας έργου των διαγωνιζόμενων, ούτε τα πτυχία, ούτε η γενική ή ειδική επαγγελματική επάρκεια που πρέπει να διαθέτουν. Επιπλέον, στις τεχνικές προδιαγραφές της διακήρυξης τίθεται μία ενδεικτική «Κατανομή υπαλλήλων ανά βάρδια» και ειδικότερα αναφέρεται ότι «Η απασχόληση του προσωπικού δύναται να είναι 8 ώρες ημερησίως ανά άτομο ή και μερικής απασχόλησης ώστε να συμπληρώνεται το ισοδύναμο των απαιτούμενων ωρών. Για λόγους υπολογισμού έχει χρησιμοποιηθεί 8ωρη απασχόληση χωρίς αυτό να είναι δεσμευτικό.» Δεν προκύπτει, λοιπόν, με ποιο τρόπο θα αξιολογηθούν οι προσφορές στο υποκρίτήριο «πλήθος, ωράρια και κατανομή προσφερόμενου προσωπικού». Όπως βάσιμα ισχυρίζεται η προσφεύγουσα εξάλλου στη σελ. 67 της διακήρυξης ορίζεται ότι «η κατανομή του προσωπικού θα γίνεται με πρόγραμμα που θα καταρτίζεται μηνιαία από το Τμήμα Επιστασίας εγκεκριμένο από την Διοίκηση του Νοσοκομείου και θα κοινοποιείται στον ανάδοχο μέχρι την 25^η του προηγούμενου από το μήνα αναφοράς», συνεπώς είναι και αντιφατικό να αξιολογείται πρόταση που μπορεί να μην εφαρμοστεί ποτέ. Ομοίως, δεν προκύπτει με ποιο τρόπο θα αξιολογηθούν οι προσφορές με βάση τα προσφερόμενα μηχανήματα και εργαλεία. Θα ληφθεί υπόψη η ποσότητα των προσφερόμενων ειδών ανά κατηγορία είδους ή η ποιότητα και με βάση ποια προδιαγραφή, αφού στις τεχνικές προδιαγραφές ελλείπει παντελώς τέτοια αναφορά; Τέλος, δοθέντος ότι όλοι οι υποψήφιοι αφού υποχρεούνται να υποβάλλουν τα οικεία πιστοποιητικά για την διασφάλιση της ποιότητας, της προστασίας του περιβάλλοντος και της ασφάλειας και υγιεινής των εργαζομένων ως κριτήριο επιλογής τους, επομένως δύνανται κατ' ελάχιστον να υποβάλλουν τις διαδικασίες και οδηγίες με βάση τις οποίες έλαβαν τα οικεία πιστοποιητικά δεν υπάρχει καμία ειδική αναφορά στα τυχόν επιπλέον στοιχεία που θα αξιολογηθούν και στον τρόπο ελέγχου του βαθμού συμμόρφωσης των υποψηφίων σε αυτά για το κριτήριο Κ4 της Ομάδας Β των κριτηρίων αξιολόγησης της σύμβασης. Έχοντας υπόψη ότι παγίως γίνεται δεκτό ότι οι όροι της διακήρυξης πρέπει να διατυπώνονται με σαφήνεια, ακρίβεια και χωρίς αμφισημία, κατά τρόπον ώστε, αφενός, να παρέχεται σε όλους τους ευλόγως ενημερωμένους και κανονικά επιμελείς υποψηφίους η δυνατότητα να κατανοούν το ακριβές περιεχόμενό τους και να τους ερμηνεύουν με τον ίδιο τρόπο και, αφετέρου, να καθίσταται δυνατός ο εκ μέρους της αναθέτουσας αρχής αποτελεσματικός και επί ίσοις όροις έλεγχος των προσφορών των υποψηφίων,

Αριθμός απόφασης: Σ 1285 / 2020

συνακόλουθα, οι ισχυρισμοί της προσφεύγουσας, και μόνον σχετικά με την ασάφεια προσδιορισμού των τυπικών και ουσιαστικών προσόντων των στελεχών για την κατάφαση των ικανοτήτων τους που αξιολογείται στο κριτήριο Κ2 της Ομάδας Α, του πλήθους, των προσόντων του προσωπικού, της ποσότητας και των χαρακτηριστικών των μηχανημάτων που αξιολογούνται στο Κριτήριο Κ3 της Ομάδας Β και η απουσία οποιασδήποτε ειδικής αναφοράς στις διαδικασίες σχετικά με τη διασφάλιση ποιότητας στις οποίες θα αξιολογηθούν οι διαγωνιζόμενοι στο Κριτήριο Κ4 της Ομάδας Β της διακήρυξης και του τρόπου που θα ελεγχθεί ο βαθμός συμμόρφωσής τους σε αυτά, είναι βάσιμοι και πρέπει να γίνουν δεκτοί, οι λοιποί δε ως άνω ισχυρισμοί της προσφεύγουσας θα πρέπει να απορριφθούν. Για την άρση της επίμαχης ασάφειας στα πιο πάνω κριτήρια, εξάλλου, δεν θα αρκούσε απλή διευκρίνιση της αναθέτουσας αρχής επ' αυτών, διότι η εκ των υστέρων θέσπιση προδιαγραφών με βάση τις οποίες θα επαληθεύεται ο βαθμός συμμόρφωσης των διαγωνιζομένων στα κριτήρια αξιολόγησης, συνιστά ουσιώδη συμπλήρωση των όρων της διακήρυξης σχετικά με τα κριτήρια ανάθεσης, για την οποία θα απαιτείτο να πληρωθούν οι διατυπώσεις δημοσιότητας. Τούτων, έπεται ότι οι όροι του άρθρου 2.3.1 της διακήρυξης, σε συνδυασμό με τις οικείες παραγράφους του Παραρτήματος Ι της διακήρυξης ως προς τα Κριτήρια αξιολόγησης Κ2 της Ομάδας Α και Κ3, Κ4 της Ομάδας Β της διακήρυξης πρέπει να ακυρωθούν, διότι δεν καθορίζονται με σαφήνεια τα στοιχεία και οι προδιαγραφές με βάση τις οποίες η αναθέτουσα αρχή θα επαληθεύσει το βαθμό συμμόρφωσης των υποψηφίων στα κριτήρια αυτά, σύμφωνα με τα ανωτέρω.

24. Επειδή, περαιτέρω, με τον πέμπτο λόγο της κρινόμενης προσφυγής, η προσφεύγουσα βάλλει κατά του κριτηρίου ανάθεσης της σύμβασης (συμπερότερη προσφορά με βάση τη βέλτιστη σχέση ποιότητας – τιμής), διότι ούτε τις ανάγκες της αναθέτουσας αρχής εξυπηρετεί, ούτε τα κριτήρια αξιολόγησης διαφέρουν κατ' ουσίαν από τα κριτήρια επιλογής, επιπλέον διότι τα κατ' ιδίαν κριτήρια αξιολόγησης δεν είναι κατάλληλα για το είδος της σύμβασης (στην προκειμένη περίπτωση παροχή υπηρεσιών καθαρισμού) με βάση την προϋπολογισθείσα αξία της, εισάγουν διακρίσεις και εμπόδια τα οποία περιορίζουν τον ανταγωνισμό. Ο λόγος αυτός της προσφυγής, όμως, είναι απορριπτέος, τόσο διότι η προσφεύγουσα απαραδέκτως βάλλει κατά της

Αριθμός απόφασης: Σ 1285 / 2020

σκοπιμότητας της αναθέτουσας αρχής να επιλέξει το κριτήριο ανάθεσης της επίμαχης σύμβασης, όσο και διότι αορίστως επικαλείται βλάβη της από την επιλογή αυτή.

25. Επειδή, επέκεινα, στο άρθρο 54 του ν. 4412/2016 με τίτλο «Τεχνικές προδιαγραφές (άρθρο 42 της Οδηγίας 2014/24/ΕΕ)», ορίζονται μεταξύ άλλων τα εξής: «1. Οι τεχνικές προδιαγραφές που ορίζονται στην περίπτωση 1 του Παραρτήματος VII του Προσαρτήματος Α` ([...] 1. [...] β) όταν πρόκειται για δημόσιες συμβάσεις προμηθειών ή υπηρεσιών: η προδιαγραφή που περιέχεται σε έγγραφο το οποίο προσδιορίζει τα απαιτούμενα χαρακτηριστικά ενός προϊόντος ή μιας υπηρεσίας, όπως τα επίπεδα ποιότητας, [...], ο σχεδιασμός για όλες τις απαιτήσεις [...] και η αξιολόγηση της συμμόρφωσης, της καταλληλότητας, της χρήσης του προϊόντος, της ασφάλειας ή των διαστάσεων του, συμπεριλαμβανομένων των απαιτήσεων που ισχύουν για το προϊόν όσον αφορά την ονομασία πώλησης, την ορολογία, τα σύμβολα, τις δοκιμές και μεθόδους δοκιμών, τη συσκευασία, τη σήμανση και την επίθεση ετικετών, τις οδηγίες για τους χρήστες, τις διαδικασίες και μεθόδους παραγωγής σε οποιοδήποτε στάδιο του κύκλου ζωής του αγαθού ή της υπηρεσίας, καθώς και τις διαδικασίες αξιολόγησης της συμμόρφωσης [...]) παρατίθενται στα έγγραφα της σύμβασης και καθορίζουν τα απαιτούμενα χαρακτηριστικά των έργων, των υπηρεσιών ή των αγαθών [...] 2. Οι τεχνικές προδιαγραφές εξασφαλίζουν ισότιμη πρόσβαση των οικονομικών φορέων στη διαδικασία σύναψης σύμβασης και δεν έχουν ως αποτέλεσμα τη δημιουργία αδικαιολόγητων εμποδίων στο άνοιγμα των δημόσιων συμβάσεων στον ανταγωνισμό. 3. Οι τεχνικές προδιαγραφές διατυπώνονται με έναν από τους κατωτέρω τρόπους: α) ως επιδόσεις ή λειτουργικές απαιτήσεις [...] υπό την προϋπόθεση ότι οι παράμετροι είναι επαρκώς προσδιορισμένες ώστε να επιτρέπουν στους προσφέροντες να προσδιορίζουν το αντικείμενο της σύμβασης και στις αναθέτουσες αρχές να αναθέτουν τη σύμβαση β) με παραπομπή σε τεχνικές προδιαγραφές ... σε εθνικά πρότυπα που αποτελούν μεταφορά ευρωπαϊκών πρότυπων, [...], κάθε παραπομπή συνοδεύεται από τον όρο ή «ισοδύναμο», γ) ως επιδόσεις ή λειτουργικές απαιτήσεις κατά τα οριζόμενα στην περίπτωση α`, με παραπομπή, ως τεκμήριο συμβατότητας προς τις εν λόγω επιδόσεις ή λειτουργικές απαιτήσεις, στις τεχνικές προδιαγραφές που αναφέρονται στην περίπτωση β`, δ)

Αριθμός απόφασης: Σ 1285 / 2020

με παραπομπή στις τεχνικές προδιαγραφές που αναφέρονται στην περίπτωση β` για ορισμένα χαρακτηριστικά και με παραπομπή στις επιδόσεις ή στις λειτουργικές απαιτήσεις που αναφέρονται στην περίπτωση α` για ορισμένα άλλα χαρακτηριστικά. 4. Οι τεχνικές προδιαγραφές, εκτός εάν δικαιολογείται από το αντικείμενο της σύμβασης, δεν περιέχουν μνεία συγκεκριμένης κατασκευής ή προέλευσης ή ιδιαίτερης μεθόδου κατασκευής που να χαρακτηρίζει τα προϊόντα ή τις υπηρεσίες που παρέχονται από έναν συγκεκριμένο οικονομικό φορέα [...] ή συγκεκριμένης παραγωγής που θα είχε ως αποτέλεσμα να ευνοούνται ή να αποκλείονται ορισμένες επιχειρήσεις ή ορισμένα προϊόντα. Η εν λόγω μνεία επιτρέπεται, κατ' εξαίρεση, [...]». Κατά την έννοια των ανωτέρω διατάξεων, έχει κριθεί (ΑΕΠΠ 470/2018 κ.α.) ότι η αναθέτουσα αρχή είναι, κατ' αρχήν, ελεύθερη να διαμορφώνει κατά την κρίση της τους όρους της διακήρυξης για την ανάθεση μιας σύμβασης προμήθειας, καθορίζοντας τις τεχνικές προδιαγραφές και τις ανάγκες της από ποσοτική και ποιοτική άποψη, χωρίς να παραβιάζει τους κανόνες του ανταγωνισμού εκ μόνου του λόγου ότι συνεπάγεται αδυναμία συμμετοχής στον διαγωνισμό ή καθιστά ουσιωδώς δυσχερή την συμμετοχή σ' αυτόν των διαγωνιζομένων, των οποίων τα προϊόντα δεν πληρούν τις προδιαγραφές αυτές, δεδομένου ότι από τη φύση τους οι προδιαγραφές περιορίζουν τον κύκλο των δυναμένων να συμμετάσχουν στον διαγωνισμό προσώπων, η δε σκοπιμότητα της θέσπισής τους απαραδέκτως αμφισβητείται από τον προτιθέμενο να μετάσχει στον διαγωνισμό (πρβλ. ΣτΕ ΕΑ 124/2015, 9/2015, 354/2014). Σε κάθε περίπτωση, ωστόσο, οι τεχνικές προδιαγραφές ελέγχονται από την άποψη της τήρησης της αρχής της ίσης μεταχείρισης και της απαγόρευσης των διακρίσεων, καθώς και της αρχής της αναλογικότητας (πρβλ. ΣτΕ 189/2015, ΕΑ 124/2015, 9/2015, 354/2014). Οι αρχές, εξάλλου, της σχετικότητας, αναλογικότητας και αντικειμενικής σύνδεσης των τεχνικών προδιαγραφών με το αντικείμενο και τον σκοπό της σύμβασης πρέπει πάντοτε να ερμηνεύονται και υπό το πρίσμα της προστασίας του αποτελεσματικού, βιώσιμου και ουσιώδη ανταγωνισμού (βλ. ΑΕΠΠ 141/2017 κ.α.).

26. Επειδή, με τον έκτο λόγο της κρινόμενης προσφυγής, η προσφεύγουσα ισχυρίζεται ότι οι τεχνικές προδιαγραφές της δημοπρατούμενης σύμβασης είναι μη νόμιμες, διότι από τη διατύπωση που περιέχεται στην πρόταση της επιτροπής σύνταξης τεχνικών προδιαγραφών, σύμφωνα με την

Αριθμός απόφασης: Σ 1285 / 2020

οποία συντάχθηκε η προσβαλλόμενη διακήρυξη και προκηρύχθηκε ο εν λόγω διαγωνισμός, η οποία έχει ως εξής: «...έχει προσαρμοστεί στο ύψος του προϋπολογισμού που αναφέρεται στην υπ. αριθμ. 952/27-6-2017 Απόφαση Διοικητή και όχι στις πραγματικές ανάγκες του Νοσοκομείου για ασφαλή καθαρισμό ...», από τη διαφοροποίηση στα τετραγωνικά μέτρα που καταλαμβάνουν οι εσωτερικοί χώροι του νοσοκομείου, στις σελ. 41 και 66 της διακήρυξης, από τη μη συμπερίληψη των χώρων - κτιρίων στους οποίους διενεργούνται ήδη οικοδομικές εργασίες στους καθαριζόμενους χώρους και την ανεπάρκεια του προβλεπόμενου αριθμού του προσωπικού του αναδόχου σε συνδυασμό με την προβλεπόμενη κατανομή αυτού, προκύπτει ότι οι προδιαγραφές δεν αναφέρονται, ούτε εξασφαλίζουν τις πραγματικές ανάγκες του καθαριότητας των χώρων του νοσοκομείου και θέτουν σε κίνδυνο τη δημόσια υγεία. Αφού, όμως, η προσφεύγουσα δεν ισχυρίζεται ότι δεν προσδιορίζονται οι ελάχιστες απαιτήσεις (σε προσωπικό, μηχανήματα, εργαλεία και υλικά) με βάση τις οποίες υποβάλει προσφορά στον διαγωνισμό, οι ισχυρισμοί της περί ανεπάρκειας ή ασάφειας των προδιαγραφών σε σχέση με τους χώρους του νοσοκομείου που ζητείται να καθαρίζονται, σε συνδυασμό με το προβλεπόμενο προσωπικό και την κατανομή αυτού, προβάλλονται αορίστως και άνευ εννόμου συμφέροντος, διότι δεν ισχυρίζεται, ούτε προκύπτει ότι και αληθείς υποτιθέμενες κωλύουν κατ' ανάγκη τη συμμετοχή της στο διαγωνισμό, ή ότι αδυνατεί ή δυσχεραίνεται να συντάξει παραδεκτή προσφορά. Στο μέτρο δε που βάλλουν κατά της σκοπιμότητας θεσπίσεως των επίμαχων προδιαγραφών, ενόψει των όσων γίνονται δεκτά στην αμέσως προηγούμενη σκέψη προβάλλονται και απαραδέκτως, διότι βάλλουν κατά της ανέλεγκτης κρίσης της αναθέτουσας αρχής να αποφασίζει για τους όρους παροχής της δημοπρατούμενης υπηρεσίας. Όσα δε περί του αντιθέτου προβάλλονται είναι απορριπτέα, όπως απορριπτέος είναι και ο έκτος λόγος της κρινόμενης προσφυγής. Και υπό την εκδοχή, εξάλλου, ότι η αποσαφήνιση της αμφισημίας στα τετραγωνικά μέτρα των καθαριζόμενων κτιρίων του νοσοκομείου, λαμβανομένων υπόψη και των χώρων - κτιρίων στους οποίους διενεργούνται οικοδομικές εργασίες στους καθαριζόμενους χώρους επιφανειών, ήταν κρίσιμη για τη διαμόρφωση της προσφοράς της, ισχυρισμό πάντως που δεν προβάλλει η προσφεύγουσα, σε κάθε περίπτωση η ίδια είχε την δυνατότητα να απευθύνει εγκαίρως σχετικό

Αριθμός απόφασης: Σ 1285 / 2020

διευκρινιστικό ερώτημα προς την αναθέτουσα αρχή προς απάντηση, κάτι που ουδέποτε έπραξε

27. Επειδή, τέλος, με τον έβδομο και τελευταίο λόγο της κρινόμενης προσφυγής, η προσφεύγουσα ισχυρίζεται ότι η διακήρυξη του διαγωνισμού είναι πλημμελής ως προς το ύψος της προϋπολογισθείσης δαπάνης, αφού το ποσό του 1.187.000,01€, περιλαμβανόμενου ΦΠΑ υπολείπεται του ετησίου κόστους κατά ποσό 71.897,04€, αφού η προϋπολογισθείσα δαπάνη της προσβαλλόμενης διακήρυξης δεν καλύπτει τις ελάχιστες νόμιμες αναγκαίες δαπάνες που απαιτείται να καταβληθούν (εργατικό κόστος, κόστος αναλωσίμων, διοικητικό κόστος, εργολαβικό κέρδος, νόμιμες κρατήσεις κ.λ.π.) για την καλή εκτέλεση του έργου, οι οποίες ανέρχονται αθροιστικά στο ποσό του 1.258.897,05 € ετησίως τουλάχιστον περιλαμβανομένου ΦΠΑ. Συγκεκριμένα, στην επάρκεια προϋπολογισμού, όπως αυτή αναλυτικά παρατίθεται στις σελίδες 67-70 της διακήρυξης του διαγωνισμού, έχει περιληφθεί μόνο το επίδομα αδείας για τους 60,40165 εργαζομένους (ισοδύναμο ατόμων με πλήρη απασχόληση) που υπολογίζεται ότι θα απασχοληθούν κατά την εκτέλεση της δημοπρατούμενης υπηρεσίας και όχι η δαπάνη για την κανονική άδεια που θα χορηγηθεί σε αυτούς, η οποία υπολογίζεται σε 41.245,95 € ετησίως και 3.437,16 € μηνιαίως, σύμφωνα με τις διατάξεις της εργατικής νομοθεσίας. Επίσης δεν έχει υπολογιστεί η δαπάνη για την υποχρεωτική καταβολή εργοδοτικής εισφοράς ύψους 20 € υπέρ του ΕΙΔΙΚΟΥ ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΟΥ ΠΑΙΔΙΚΩΝ ΚΑΤΑΣΚΗΝΩΣΕΩΝ (Ε.Λ.Π.Κ.), σύμφωνα με τις διατάξεις της με αριθμό 23411/2131/30-12-2011 Υπουργικής Απόφασης (ΦΕΚ 26/τεύχος Β719-1-2012) που καταβάλλεται από τον εργοδότη ετησίως για κάθε εργαζόμενο, που απασχολήθηκε με σχέση εξαρτημένης εργασίας ιδιωτικού δικαίου και μισθοδοτήθηκε κατά το μήνα Αύγουστο, ανεξάρτητα από τη διάρκεια της ημερήσιας ή μηνιαίας απασχόλησής του, δαπάνη, η οποία ανέρχεται σε ποσό 1.208,00€ ετησίως (60,40 άτομα X 20,00 €). Στον πίνακα εκτίμησης επάρκειας προϋπολογισμού, εξάλλου, δεν γίνεται αναφορά για την συνεκτίμηση του κόστους για την μεταφορά μπαζών - αχρήστων οικοδομικών υλικών, που προβλέπεται στη σελίδα 57 της διακήρυξης του διαγωνισμού, στο κεφάλαιο με τίτλο «3. ΚΑΘΑΡΙΟΤΗΤΑ ΕΞΩΤΕΡΙΚΩΝ ΧΩΡΩΝ - ΥΠΟΓΕΙΩΝ - ΤΑΡΑΤΣΩΝ ΚΑΙ ΛΟΙΠΩΝ ΧΩΡΩΝ», ούτε για τις εργασίες αποψίλωσης που θα εκτελούνται μία (1) φορά τουλάχιστον τον χρόνο

Αριθμός απόφασης: Σ 1285 / 2020

σε χώρους έκτασης 20.000 τ.μ. Το νοσοκομείο, αντιθέτως, καίτοι δεν αμφισβητεί κατ' ουσίαν ούτε την υποχρέωση για καταβολή δαπάνης κανονικής αδειας, ούτε και της εισφοράς υπέρ Ε.Λ.Π.Κ., εντούτοις προβάλλει πως ο ισχυρισμός πως η προϋπολογισθείσα δαπάνη του έργου δεν καλύπτει το εργατικό κόστος είναι αβάσιμος και αυθαίρετος, ιδίως όσον αφορά στον εκτιμώμενο υπολογισμό του κόστους, σχετικά με τις άδειες του απασχοληθησόμενου προσωπικού, επιπλέον σημειώνει ότι οι εισφορές υπέρ Ε.Λ.Π.Κ. συμπεριλαμβάνονται στη κατηγορία Λοιπά Έξοδα. Σε κάθε περίπτωση, το νοσοκομείο τονίζει ότι η εκτίμηση επάρκειας προϋπολογισμού έγινε με χρήση πέντε ενδεικτικών κατηγοριών διαφορετικού κόστους, η ποσόστωση μεταξύ των οποίων είναι στην ευχέρεια των ενδιαφερομένων εταιριών, αλλά ο ακριβής τρόπος υπολογισμού των εργαζομένων που θα απασχοληθούν στην εργολαβική σύμβαση είναι σύμφωνος με το παρατηρητήριο τιμών της Ε.Π.Υ. και ανάγεται στη σφαίρα της αποκλειστικής ευθύνης του νοσοκομείου. Οι εν λόγω ισχυρισμοί του νοσοκομείου πρέπει να γίνει δεκτό ότι είναι βάσιμοι. Πράγματι, από την επισκόπηση του πίνακα εκτίμησης επάρκειας προϋπολογισμού προκύπτει ότι ο υπολογισμός του εργατικού κόστους για τη δημοπρατούμενη υπηρεσία, λαμβάνει χώρα με βάση το μέσο όρο καταβαλλόμενου μισθού πέντε διαφορετικών κατηγοριών εργαζομένων, ανερχόμενου κατ' ελάχιστο σε ωρομίσθιο 22,83€, μηνιαίο μισθό 593,58€ και ωρομίσθιο 3,4245€ και κατά μέγιστο σε ωρομίσθιο 28,80€, μηνιαίο μισθό 672,29€ και ωρομίσθιο 4,32€. Δεν έπεται όμως ότι κάθε διαγωνιζόμενος θα απασχολήσει εργαζόμενους που θα αμείβονται με το μέσο όρο καταβαλλόμενων αποδοχών κατά τον πίνακα εκτίμησης επάρκειας προϋπολογισμού, ήτοι ημερομίσθιο 25,85€, μηνιαίο μισθό 672,20€ και ωρομίσθιο 3,88€, αποδοχές που η προσφεύγουσα λαμβάνει υπόψη της για τον υπολογισμό της καταβαλλόμενης δαπάνης για την κανονική άδεια των εργαζομένων και την εισφορά υπέρ Ε.Λ.Κ.Π, ούτε προκύπτει ότι η συνολική προϋπολογισθείσα δαπάνη της σύμβασης κυμαίνεται αναλόγως του ύψους καταβαλλόμενων αποδοχών ανά κατηγορία εργαζομένων. Αντιθέτως, προκύπτει ότι και αν ακόμη διαγωνιζόμενος επιλέξει για την παροχή της δημοπρατούμενης σύμβασης να απασχολήσει εργαζόμενους αμειβόμενους με το κατώτατο ημερομίσθιο, μηνιαίο μισθό και ωρομίσθιο, η προϋπολογισθείσα δαπάνη της σύμβασης παραμένει ίδια. Κατά συνέπεια, αφού η προσφεύγουσα δεν ισχυρίζεται ότι ο προϋπολογισμός της σύμβασης δεν επαρκεί για να καλύψει την

Αριθμός απόφασης: Σ 1285 / 2020

υποχρέωση για καταβολή δαπάνης κανονικής αδείας και εισφοράς υπέρ Ε.Λ.Π.Κ. ούτε για εργαζομένους που θα αμείβονται με το κατώτατο ημερομίσθιο, μηνιαίο μισθό και ωρομίσθιο, ο ισχυρισμός της ότι η προϋπολογισθείσα δαπάνη του έργου δεν καλύπτει το εργατικό κόστος προβάλλεται αορίστως, ο δε ισχυρισμός της ότι το κονδύλιο που προβλέπεται στην κατηγορία «Λοιπά Έξοδα» του πίνακα εκτίμησης επάρκειας προϋπολογισμού δεν επαρκεί για την κάλυψη των ανωτέρω δαπανών, καθώς αυτές ανέρχονται αθροιστικά σε ποσό 42.453,95€ ετησίως (Κανονική Άδεια 41.245,95 € ετησίως και Εισφορά υπέρ ΕΛΠΚ 1.208,00€) είναι αβάσιμος. Αορίστως, τέλος, προβάλλεται και ο ισχυρισμός ότι ο προϋπολογισμός της σύμβασης δεν επαρκεί, αφού εκτός των άλλων δεν φαίνεται να έχει συνυπολογιστεί το κόστος για την καθαριότητα εξωτερικών χώρων- ταρατσών και λοιπών χώρων, ούτε για τις εργασίες αποψίλωσης που θα εκτελούνται μία (1) φορά τουλάχιστον τον χρόνο. Και τούτο, διότι ούτε τα ποσά για τις εργασίες αυτές δεν προσδιορίζει η προσφεύγουσα, ούτε προβάλλει με ορισμένο τρόπο ότι το προβλεπόμενο ποσό για τα λοιπά έξοδα δεν μπορεί να καλύψει και τη δαπάνη για τις εργασίες αυτές. Συνακόλουθα, ο έβδομος λόγος της κρινόμενης προσφυγής θα πρέπει να απορριφθεί.

28. Επειδή, κατ' ακολουθίαν, οι όροι των άρθρων 2.2.5, 2.2.6, 2.3.1 της διακήρυξης, σε συνδυασμό με τις οικείες παραγράφους του Παραρτήματος Ι της διακήρυξης ως προς τα Κριτήρια αξιολόγησης Κ2 της Ομάδας Α και Κ3, Κ4 της Ομάδας Β της διακήρυξης θα πρέπει να ακυρωθούν, σύμφωνα με το σκεπτικό.

29. Επειδή, τέλος, ενόψει των αρχών της ίσης μεταχείρισης των διαγωνιζόμενων και της διαφάνειας των διαδικασιών σύναψης συμβάσεων δημόσιας προμήθειας, σε περίπτωση ακύρωσης ενός ή περισσότερων όρων της διακήρυξης που ρυθμίζουν τις προϋποθέσεις παραδεκτού των προσφορών ή τα κριτήρια ανάθεσης, όπως στην υπό κρίση διακήρυξη, πρέπει να ακυρωθεί η διακήρυξη στο σύνολό της (πρβλ. ΣτΕ 1135/2010, ΕΑ 1089/2009, ΣτΕ 2951-52/2004 επταμ. και απόφαση ΔΕΚ στην υπόθεση C-448/2001, ENV AG κ.λπ., Συλλ. 2003, σελ. Ι-14527, σκέψεις 92-95). Συνεπώς, δοθέντος ότι είναι άκυροι όροι της διακήρυξης, που ρυθμίζουν τα κριτήρια τεχνικής ικανότητας,

Αριθμός απόφασης: Σ 1285 / 2020

χρηματοοικονομικής και οικονομικής επάρκειας και τα κριτήρια ανάθεσης των υποψηφίων οικονομικών φορέων, σύμφωνα με τα ανωτέρω, η προσβαλλόμενη διακήρυξη του ανωτέρω διαγωνισμού πρέπει να ακυρωθεί στο σύνολό της.

30. Επειδή, κατ' ακολουθία, η κρινόμενη προσφυγή πρέπει να γίνει δεκτή, σύμφωνα με το σκεπτικό.

31. Επειδή, ύστερα από την προηγούμενη σκέψη, το παράβολο που κατέθεσε η προσφεύγουσα πρέπει να της επιστραφεί, σύμφωνα με το άρθρο 363 παρ. 5 του ν. 4412/2016 και το άρθρο 5 παρ. 5 του π.δ. 39/2017.

Για τους λόγους αυτούς

και σε συμμόρφωση με τη με αριθμό Α24/2020 Απόφασή του Διοικητικού Εφετείου Πειραιώς

Δέχεται την προσφυγή.

Ακυρώνει, σύμφωνα με το σκεπτικό, τη με αρ. .... διακήρυξη διαγωνισμού του Γενικού Νοσοκομείου ....., για την ανάδειξη αναδόχου της σύμβασης με τίτλο «Παροχή Υπηρεσιών Καθαρισμού Κτιρίων» για τις ανάγκες του νοσοκομείου για ένα (1) έτος, με δικαίωμα παράτασης, με κριτήριο κατακύρωσης την πλέον συμφέρουσα από οικονομική άποψη προσφορά βάσει βέλτιστης σχέσης ποιότητας – τιμής, προϋπολογισμού, χωρίς ΦΠΑ και δικαίωμα παράτασης, 957.258,07€.

Ορίζει την επιστροφή του παραβόλου, που κατέθεσε η προσφεύγουσα.

Κρίθηκε και αποφασίστηκε στον Αγ. Ιωάννη Ρέντη, στις 23 Σεπτεμβρίου 2020 και εκδόθηκε στον ίδιο τόπο στις 13 Οκτωβρίου 2020.

Η Πρόεδρος

Η Γραμματέας

Μαρία Κ. Μανδράκη

Αλεξάνδρα Κ. Παπαχρήστου